

Lovec

glasilo Lovski zveze Slovenije

Lovec

glasilo Lovske zveze Slovenije,
revija za lovstvo
letnik LX. — št. 4
julij—mali srpan 1977

Lovca izdaja Lovska zveza Slovenije.
Tiska ga Tiskarna »Jože Moškrič«
v Ljubljani

Izdajateljski svet:

Tone Svetina, predsednik,
Franjo Bulc, Janez Černač,
Janez Gregori, Gregor Kersnik,
Franjo Korbar, Franc Poredoš,
Anton Simonič, Peter Soklič,
Marijan Šebenik.

Uredniški odbor:

Tone Svetina, glavni urednik,
France Cvenkel, urednik in
odgovorni urednik,
Anton Simonič, Stane Valentinčič.
Pomočnik urednika: Janko Perat.

LOVEC izide praviloma vsak mesec.

Prva številka letnika izide
v začetku lovskega leta, v aprilu.

Po mnenju Republiškega sekretariata
za prosveto in kulturo SRS, št. 421-2/72,
oporočeno prometnega davka.

Ta številka je izšla v 18 800 izvodih.

Letni prispevek zvez lovskih družin

Lovski zvezi Slovenije, v katerem

je vračunana tudi naročnina

za glasilo Lovec, je po članu 185 din.

Za druge naročnike je letna naročnina

160 din, za inozemstvo 250 din.

Posamezna številka 14 din.

Naročnino je treba plačati vnaprej

na žiro račun Lovske zveze Slovenije.

Odpovedi med letom ne upoštevamo.

Vse gradivo za objavo

pošiljajte Uredništvu Lovca,

Župančičeva 9 — p. p. 505,

61001 Ljubljana. Telefon (061) 21-245

in 21-819. Nenaročenih rokopisov

in slik ne vračamo.

Cene malim oglasom:

do 15 besed 40 din, od 15 do 25 besed

60 din, od 25 do 30 besed 80 din.

Za vsako nadaljnjo besedo 5 din.

Za članе lovskih organizacij

v SR Sloveniji velja polovična cena.

Za oglašanje obrtnih in drugih storitev

ali uslug v malih oglasih velja

dvojnica cena. Male oglase je treba

plačati vnaprej na žiro račun

Lovske zveze Slovenije:

50101-678-47158.

IZ VSEBINE:

C. F.	101	V počastitev Titovih jubilejev slovesna seja predsedstva Lovske zveze Jugoslavije
Stane Peterlin	102	Novosti pri zavarovanju rastlinskih vrst
Lenart Zupan	103	Letni časi, pesem
—	103	Odlok o zavarovanju redkih in ogroženih rastlinskih vrst
Franjo Sok	105	Preprečevanje škode in odškodnina za škodo od divjadi
Ljuban Zadnik	107	Metode šolanja ptičarja in šarivca
Viktor Zadravec	110	Kako gospodariti z malo divjadjo
Nikolaj Lapuh	112	Drevesa in obrabi
Janko Perat	114	Jutro na visoki preži
Tone Svetina	116	Triglavski paradiž — 3. nadaljevanje
Po lovskem svetu:	118	Življenje ovenkejskih lovcev — VI. Komidar
	118	Lov v divjinah severnih kanadskih gozdov — I. Plut
Literatura:	120	Izbrana dela Toneta Svetine — J. P.
Lovski optrnik:	121	Čudna lovka in gozdarska pota — F. Derenčin
Jubilanti:	123	
Lovska organizacija:	124	Lovska družina Grosuplje — 30 let — S. Valentinčič
V spomin:	127	Milan Babšek
Lovska kinologija:	128	

Fotografije na 2. strani ovitka
(99. stran revije):

1. Franc Gyuran: Gamsek
2. Lazslo Studinka: Srečanje
pernatega dolgorepca in
dlakastega kratkorepca

3. Mirko Hain: Planinski orel —
odstrel je možen le s posebnim
dovoljenjem republiškega
sekretarja za kmetijstvo,
gozdarstvo in prehrano

4. Janez Černač: Jelenček —
v značilni varovalni »suknjici«
5. Blaž Krže: Tudi medved rad
preganja poletno vročino ob vodi
in v njej

V počastitev Titovih jubilejev slovesna seja predsedstva Lovske zveze Jugoslavije

V Beogradu je bila, 24. maja 1977, slovesna seja predsedstva Lovske zveze Jugoslavije (LZJ), posvečena jubilejema tovariša Tita: 40-letnici njegovega prihoda na čelo Komunistične partije Jugoslavije in 85-letnici njegovega rojstva.

O pomenu teh jubilejev je govoril ing. Marko Bulc, predsednik LZJ. Poudaril je, da sta ta dva jubileja tudi za nas lovce nadvse pomembna, ne le zgolj zato, ker je tovariš Tito arhitekt naše revolucije in socialistične samoupravne graditve, temveč hkrati tudi zato, ker je naš prvi, najdražji lovec. Ko je orisal Titovo življenjsko pot, je zaključil:

»V vsem tem času je Tito nešteto krat opozarjal na pomen narave za človeka... V pismu III. kongresu inženirjev in tehnikov leta 1958 je napisal, da so gozdovi, vode, rastlinski in živalski svet naše dragocene nacionalno bogastvo. Ob neštetih priložnostih je opozarjal na to, da mora človek — če si hoče zavarovati zdrav razvoj — spoštovati, čuvati in gojiti tudi divjad. Po utrudljivem in odgovornem državnem delu se je vedno najraje odpočil v naravi in na lovu. Vedno je sam s svojim zgledom pokazal, kakšen naj bo odnos do narave in divjadi. Lovske trofeje je imel za del naše nacionalne kulture. Brioni, nekdanji pusti otoki, so z njegovo roko postali zelena oaza — park, kjer živi raznovrstna divjad, in vplival je, naj bo takó tudi v številnih drugih loviščih.«

Na tej seji je predsedstvo LZJ naslovilo pismo vsem lovcem in lovskim organizacijam Jugoslavije, da naj Titova jubileja počastijo s posebno prizadevnim uresničevanjem naprednih smernic pri čuvanju in gojitvi divjadi, varstvu okolja in z drugimi akcijami.

V čestitki tovarišu Titu ob njegovih jubilejih je predsedstvo LZJ med

drugim tudi zagotovilo, da bomo lovci Jugoslavije odgovorno reševali vprašanja, ki se pojavljajo v nas samih ali v družbi in v okolju, kjer živimo in delamo; da je 200 tisoč lovcev, kolikor jih šteje jugoslovanska lovska organizacija, pripravljenih, če bo treba, varovati in braniti našo domovino. Nadalje je predsedstvo LZJ tovarišu Titu sporočilo, da je leto 1977, na predlog lovskih društev, družin in drugih lovskih organizacij ter lovskih zvez socialističnih republik in socialističnih avtonomnih pokrajin, proglašeno za lovsko jubilejno leto, v katerem bodo lovci in lovske organizacije na čast njegovemu dvojnemu jubileju organizirali posebne akcije ter vložili posebne napore za napredek lovstva. Predsedstvo LZJ je tovarišu Titu v imenu vseh jugoslovanskih lovcev tudi čestitalo za tretji orden narodnega heroja, s katerim je bil pred nedavnim odlikovan.

Na seji je bil tudi govor o sodelovanju SFR Jugoslavije na mednarodni lovski razstavi v Marseillu. Predsednik Lovske zveze Jugoslavije ing. Marko Bulc je obvestil člane predsedstva, da je dobil sporočilo iz Francije, da je kožuh medveda, ki ga je uplenil predsednik Josip Broz-Tito, 10. aprila 1977, v lovišču Raduša — Gornji Vakuf (BiH), mednarodna komisija za ocenjevanje lovskih trofej v Marseillu ocenila s 493,42 točke. S tem je ta medved oziroma njegov kožuh postal novi svetovni prvak. (Uradno je bilo to razglašeno 26. maja t. l. ob otvoritvi mednarodne lovske razstave v Marseillu.)

Končno je predsedstvo Lovske zveze Jugoslavije sklenilo, da bo prihodnje zasedanje skupščine Lovske zveze Jugoslavije novembra letos v Črni gori.

C. F.

Novosti pri zavarovanju rastlinskih vrst

Stane Peterlin

Pred tridesetimi leti — 1947 — smo v Sloveniji dobili prvi povojni zakonski predpis o zavarovanju rastlinskih vrst. Z dopolnitvijo odredbe leta 1949 je bilo vse do lani v naši republiki zavarovanih 56 rastlinskih vrst. 26. maja 1976 pa je Skupščina SR Slovenije sprejela nov odlok o zavarovanju redkih ali ogroženih rastlinskih vrst. Število zaščitenih vrst se je z njim zmanjšalo na 28, to je za polovico.

Marsikdo se bo vprašal, kako je mogoče, da se danes, ko vendar ugotavljamo, da je narava vse bolj ogrožena, odločamo za zmanjšanje zavarovanja. Poglejmo vso zadevo nekoliko поблиže.

Med rastlinami, ki so bile do lani na seznamu varovank, so bile nekatere res redke, vendar pa ne posebno ogrožene, ker njihovo število že deset tisoč let ostaja približno enako — torej jih človek (če slučajno ni botanik) v splošnem ne ogroža. Drugo skupino vrst, ki so izpadle iz seznama, sestavljajo tiste rastline, ki jih človek ogroža posredno, s spreminjanjem njihovih rastišč. To so rastline barij, močvirij in stoječih voda. Učinkoviteje jih bomo ohranjali s celovitim zavarovanjem njihovih biotopov. Končno je bilo poimensko zavarovanje ukinjeno tudi za nekatere rastline, znane kot zdravilna zelišča ali tržno blago. Zanje bo treba urediti varstvo z nadzorovanjem njihovega nabiranja in trgovanja. Če k vsemu prištejemo še to, da je bil prejšnji seznam za ljubitelje in varuhe narave predolg in se ga je bilo zaradi tega težko zapomniti, potem je še bolj razumljivo, da je bil sprejet predlog, naj bodo v bodoče pod varstvom samo tiste rastline, ki so neposredno ogrožene zaradi trgovanja, lomljenja ali izkopavanja.

Preglejmo na kratko, katere rastline niso več med zavarovanimi. Od barskih in vodnih rastlin so srednja in okroglostna rosika, vodni oreh, rožmarinka in mahovnica. Prav ta-

ko niso več pod varstvom naslednje rastline gozdov in sredogorja: opojna zlatica, kranjska in Hladnikova bunika, jesenček, zlati koren, turška lilija ali zlati klobuk, lovrolistni in progasti volčin. Med gorskimi, zlasti alpskimi rastlinami je ukinjeno zavarovanje za alpsko azalejo, dlakavi sleč, rožnordeči dežen, jaščarico, progasti kobul, dolgočvetni in Wulfenov jeglič, kortuzo ali rdeče zvončke, triglavski svišč, Zoisovo in rogato vijolico, Zoisovo zvončnico, travnolistno vrčico, triglavsko neboglasnico, triglavsko rožo, plazečo sreteno, srebrno krvomočnico, julijski in Kernerjev mak, planinsko madronščico, rapontiko in rožnati kačjak. Ob tem pa moramo opozoriti, da so (skupaj z vsem rastlinstvom) tudi našete vrste še vedno zavarovane v Triglavskem narodnem parku, botaničnih naravnih rezerva-

tih (npr. Notranjski Snežnik, pragozdni rezervati) in pa tam, kjer je morebiti z drugimi varstvenimi predpisi zavarovan rastlini svet. Držimo se načela, da ne nabiramo rastlin, ki jih ne poznamo in za katere ne vemo zanesljivo, ali niso morda pod varstvom! Za ljubitelje botanike povejmo še eno pravilo, ki smo si ga izposodili od Britancev: ne začnimo izkopavati rastlin, če jih ne vidimo okrog sebe najmanj deset! Tudi sicer bodimo pri nabiranju rastlin za šopke raje zmerni, razen če ne gre za zelo pogostne travniške rastline!

Novi seznam zavarovanih rastlin pa ima tudi nekaj novink, na katere bi radi še posebej opozorili. Za lovce je važno vedeti, da je odslej zavarovana tisa, ki je še vedno pogosten plen preparatorjev in oblikovalcev rogatih trofej. Potem so med zavarovanimi še gorska logarica, ki raste po kraških gmajnah in senožetih, dalje naši največji liliji — brstična in njej podobna žafranska lilija (prva raste po gmajnah in svetlih gozdovih srednje in zahodne Slovenije, druga pa samo v slovenski Istri), rumeni sleč ali pontska azaleja — grm z nekaj redkih rastišč na Dolenjskem, širokolistna lobodika, ki jo podobno kot bodiko nabirajo predvsem jeseni in pozimi za okras. Pod zaščito je tudi goba bela žrdana — raste v Slovenskem primorju — ogrožajo pa jo seveda gobarji.

Za kršilce zakonskega predpisa so predvidene tudi kazni, navedene v 19. in 21. členu zakona o varstvu narave (Uradni list SRS, št. 7/70). Te so za prekršek do 500 din, če je bil storjen iz materialnih nagibov pa do 10 000 din.

Povemo naj, da navedeni odlok velja za območje vse SR Slovenije. Poleg tega pa imajo na podlagi zakona o varstvu narave občine pravico zavarovati tudi druge rastline, ki so lokalno ogrožene. Kolikor nam je znano, sta se te možnosti doslej poslužili občini Sežana in Nova Gorica.

Na začetku smo dejali, da bo s posebnim predpisom urejeno tudi gošpodarjenje z zdravilnimi zelišči in drugimi rastlinami, ki imajo tržno vrednost. Ko bo takšen predpis

Na zadnji strani te številke Lovca objavljamo prvo skupino zavarovanih rastlin v barvah. V avgustovi in oktobrski številki 1977 bomo objavili še vse druge pri nas zavarovane rastline.

Uredništvo

sprejet, bomo nanj še posebej opozorili.

Omenjene novosti spreminjajo navedbe v Slovenskem lovskem priročniku, v poglavju »Varstvo rastlinstva« (v I. izdaji od 504. do 509. strani, v II. izdaji pa od 603. do 608. strani).

In literatura, ki je dostopna gorskim stražarjem in drugim ljubiteljem narave? V 3. številki 35. (1977) letnika Gozdarskega vestnika je objavljena barvasta priloga s slikami skoraj vseh zavarovanih rastlin. O odloku je pisal tudi Proteus v 39. (1976/77) letniku (4. številka, str. 131—133). Zanimiv je mali priročnik, ki ga je pripravil Peter Skoberne, izšel pa je kot zgib-

ljiva barvna priloga v 7. številki 32. (1976/77) letnika Pionirja. Poleg vsake slike rastline je kratek opis. Pred kratkim je Zavod SR Slovenije za spomeniško varstvo izdal ličen lepak z barvnimi podobami 14 zavarovanih rastlin. Lovske organizacije ga lahko brezplačno dobe pri Lovski zvezi Slovenije.

Letni časi

Lenart Zupan

Vsak letni čas različno prirode čare nam odkriva. Lovca gozd in gozdna favna čustveno predvsem zanima, zato vedno v gozd rad gre, kjer okrepi si živce in srce.

Mlada Vesna spremeni nam gozd spet v zeleni gaj. Ptičji spevi, gozd šumeč, ko rahel vetrič kdaj pa kdaj zamaje veje v tih šelest, to je pesem — to je lovčev raj.

Poleti lovcu v gozdu prija hladna senca — sveži zrak, tam živali pomnožene občuduje srčno rad. Odprta spet so lova vrata na rogatega srnjaka: odstrel le takega seveda, ki trofejni abecedi pač ustreza.

Jesen, ta lepota zlata, široko odpre lova vrata; sprva na jerebe in fazane, slede priljubljene brakade na dolgouhce in lisice. Doni po gozdu lovski rog, lajež psov in puške pok: trara trara-hev hav — pok pok.

Zima lovcem skrb prinaša za zaščiteno divjad. Če le-ta je v hudi tiski, čuva jo in ji lajša glad. V tiho noč ob svetli luni na lov lisičji lovec se potruži in prijetno s koristnim združi.

Ne uničuj gozdnega rastja — cvetja, plodov in gob (tudi, če so strupene)! Iz »Gozdnega bontona«, ki ga je založil Gozdarski vestnik Ljubljana.

Uradni list SRS, št. 15, od 4. 6. 1976

Na podlagi 335. člena in 23. alinee prvega odstavka 342. člena ustave Socialistične republike Slovenije, 27. alinee prvega razdelka 71. člena in tretjega odstavka 243. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije je Skupščina Socialistične republike Slovenije na sejah Zbora združenega dela in Zbora občin dne 26. maja 1976 sprejela

ODLOK o zavarovanju redkih in ogroženih rastlinskih vrst

1. člen

Za zavarovane redke ali ogrožene rastlinske vrste (v nadaljnjem besedilu: zavarovane rastlinske vrste) se v smislu 9. člena zakona o varstvu narave (Uradni list SRS, št. 7-21/70) razglasajo:

1. Bela žrdana (*Amanita ovoidea*)
2. Lepi čevljc (*Cypripedium calceolus*)
3. Blagayev volčin (*Daphne blagayana*)
4. Dišeči volčin (*Daphne cneorum*)
5. Sternbergov klinček (*Dianthus sternbergii*)
6. Alpska možina (*Eryngium alpinum*)
7. Močvirska logarica ali močvirski tulipan (*Fritillaria meleagris*)
8. Gorska logarica (*Fritillaria tenella*)
9. Clusijev svišč (*Gentiana clusii*)
10. Froelichov svišč (*Gentiana froelichii*)
11. Košutnik ali rumeni svišč (*Gentiana lutea*)

Med cveticami

Foto J. Pesjak

12. Kochov svišč (*Gentiana kochiana*)
13. Panonski svišč (*Gentiana pannonica*)
14. Bodika (*Ilex aquifolium*)
15. Planika (*Leontopodium alpinum*)
16. Brstična lilija (*Lilium burbiferum*)
17. Kranjska lilija (*Lilium carniolicum*)
18. Žafranska lilija (*Lilium croceum*)
19. Ozkolistna narcisa (*Narcissus stellaris*)
20. Rdeča murka (*Nigritella miniata*)
21. Črna murka (*Nigritella nigra*)
22. Avrikelj ali lepi jeglič (*Primula auricula*)
23. Kranjski jeglič (*Primula carniolica*)
24. Velikonočnica (*Pulsatilla grandis*)
25. Rjasti sleč (*Rhododendron ferrugineum*)
26. Rumeni sleč (*Rhododendron leteum*)
27. Širokolistna lobodika (*Ruscus hypoglossum*)
28. Tisa (*Taxus baccata*)

2. člen

Rastline zavarovanih vrst je prepovedano uničevati (trgati, ruvati, izkopavati, obsekovati, sekati), prenašati z naravnih rastišč, prodajati in izvažati ali odnašati v tujino.

Ne glede na določbe prvega odstavka lahko Republiški sekretariat za urbanizem dovoli izkopavanje, prenašanje in gojitev rastlin zavarovanih rastlinskih vrst ter njihovo razpošiljanje, odnašanje ali izvoz v tujino, če je to potrebno za znanstveno-raziskovalno delo, za vzgojo (botanični vrtovi in podobno) ali za razmnoževanje zavarovanih rastlinskih vrst.

3. člen

Naravna rastišča zavarovanih rastlinskih vrst smejo proučevati in raziskovati domače znanstveno-raziskovalne organizacije in posamezniki, ki imajo za to dovoljenje Republiškega sekretariata za urbanizem.

Tuje znanstveno-raziskovalne organizacije in tujci lahko raziskujejo naravna rastišča zavarovanih rastlinskih vrst, če pridobijo dovoljenje po določbah odloka o vrstah znanstvenega raziskovalnega dela, za katere je tujcem potrebno dovoljenje (Uradni list SFRJ, št. 27-332/70) in dovoljenje po določbah prvega odstavka tega člena.

4. člen

Lastnik oziroma imetnik pravice uporabe zemljišča je dolžan omogočiti proučevanje in raziskovanje zavarovanih rastlinskih vrst in njihovih rastišč ter izkopavanje rastlin zavarovanih rastlinskih vrst tistim, ki imajo za to dovoljenje po 2. oziroma 3. členu tega odloka.

Robanova domačija v osrčju Savinjskih Alp

Foto C. Pogačar

5. člen

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije predpiše z uredbo ukrepe za varstvo in način izkoriščanja gospodarsko pomembnih samoniklih okrasnih in zdravilnih rastlinskih vrst.

6. člen

Ko začne veljati ta odlok, prenehajo v skladu z določbami 22. člena zakona o varstvu narave veljati:

1. odredba o zavarovanju redke flore (Uradni list LRS, št. 23-138/47);

2. odredbi o dopolnitvi odredbe o zavarovanju redke flore (Uradni list LRS, št. 26-155/47 in št. 20-121/49).

7. člen

Ta odlok začne veljati osmi dan po objavi v Uradnem listu SRS.

Št. 63-26/76

Ljubljana, dne 26. maja 1976

**Skupščina
Socialistične republike Slovenije**

Predsednik:
Marijan Breclj I. r.

Preprečevanje škode in odškodnina za škodo od divjadi

Franjo Sok, član pravno-statutarne komisije LZS

Z zakonom o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč (Ur. l. SRS, št. 25/1976) je lovstvo v Sloveniji na novo pravno urejeno. Z novim republiškim zakonom, ki je začel veljati 5. 11. 1976, so uskladeni z ustavo doslej veljavna načela, izražena v prejšnjih zakonih. Sistematično in kompleksno so obdelana vsa področja lovstva: varstvo, gojitev in lov ter upravljanje lovišč. Pri tem so v novi zakon prevzeta nekatera določila prejšnjih zakonov, ker so se v praksi izkazala za ustrezna. Ustava SR Slovenije postavlja nova temeljna načela glede pojmovanja in varstva družbene lastnine. Novi zakon ustavno določila konkretizira glede divjadi kot družbene lastnine zlasti glede varstva in gospodarjenja. Zato nujno prinaša nekatere nove pravne norme, ki jih stara zakona nista poznala. Med take norme spada poglavje X. V njem so predpisani ukrepi za preprečevanje škode, ki jo divjad lahko napravi na premoženju ali ljudeh na zemljišču ali vodi, kjer je lovišče (člena 68, 69), odgovornost za škodo, ki jo povzroči divjad na premoženju, ter za škodo na divjadi (čl. 70, 71 in 74) in postopek za ugotavljanje višine škode ter reševanje sporov glede odškodnine (čl. 72, 73 in 75).

Določila X. poglavja zakona narekujejo interesi skupnosti, interesi kmetijstva in gozdarstva, zaščita divjadi ter ureditev odnosov med lovskimi organizacijami in drugimi zainteresiranimi občani. Zato menimo, da bo koristno slovenske lovce seznaniti z bistvenimi določili tega poglavja. Lovske organizacije in posamezni lovci se pogosto srečujejo s problematiko lovske škode. Sodna praksa doslej pa tudi ni bila enotna.

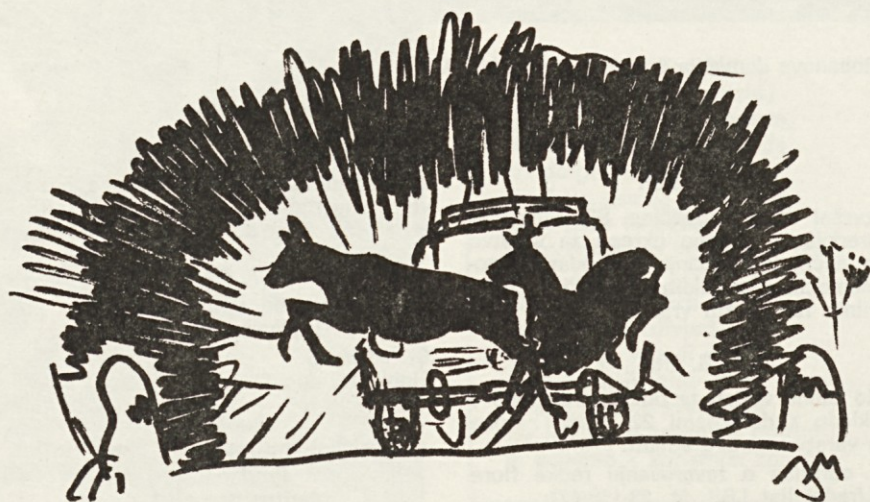
1. Preprečevanje škode

Treba je poudariti obvezo lovskih organizacij glede preprečevanja škode, ki jo utegne napraviti divjad na premoženju ali ljudeh na zemljišču ali vodi, kjer je lovišče. Zakonodajalec ni navedel konkretnih ukrepov ali sredstev, s katerimi preprečuje lovska organizacija škodo ob sodelovanju lastnikov, uporabnikov oz. imetnikov zemljišča, na katerem je lovišče. Rečeno je le, da mora skladno z določbami lovskogospodarskih načrtov preprečevati škodo.

Zakon o lovstvu sosednje SR Hrvatske v čl. 53 konkretno našteva dejanja, ki se štejejo za ukrepe preprečevanja škode od divjadi. Tako

šteje zakon sosednje republike za ukrep preprečevanja lovske škode zmanjšanje staleža divjadi do višine, določene v lovskogospodarskem načrtu, nadalje zagotovitev zadostne hrane za divjad v lovišču, nastavitev čuvajev in čuvajev posevkov ter nasadov itd. Pri reševanju vprašanja, če je lovska organizacija zadostila svoji dolžnosti glede preprečevanja škode od divjadi, mora presoditi pristojni organ, če so bili v konkretnem primeru uporabljeni ukrepi oz. sredstva, predpisani v samoupravnem sporazumu, sklenjenem med lovskimi organizacijami, krajevnimi skupnostmi, kmetijskimi organizacijami združenega dela ter gozdarskimi organizacijami združenega dela. Presoditi bo tudi treba, če so bila lastniku, uporabniku oz. imetniku v poštev prihajajočega zemljišča dobavljena ustrezna in učinkovita zaščitna sredstva. Lastniki, uporabniki oz. imetniki kmetijskih zemljišč, na katerih je lovišče, so v smislu določila čl. 69/2 dolžni uporabljati ustrezna zaščitna sredstva (kemična, akustična, strašila, električne »pastirje« in podobno). Predmet poškodovanja so po zakonu lahko premoženje ali ljudi na zemljišču ali vodi, kjer je lovišče, torej premoženje in ljudi v lovišču. Preprečevanje škode od divjadi se nanaša na vsako premoženje, naj bo družbeno ali zasebno, naj bodo predmeti žive prirode ali nežive reči.

Preprečevanje škode od divjadi se nanaša tudi na ljudi v lovišču. Divjad lahko ljudem prizadene škodo na zdravju ali jim celo vzame življenje. Preprečevanje škode z napadom divjadi na zdravje in življenje ljudi predstavlja zaščito najdragocenejše človekove dobrine, zato je zaščita te dobrine še posebej narekovana. Pri tem se postavlja vprašanje, kateri preprečevalni ukrepi so dejansko ustrezni proti možni škodi na življenju in zdravju ljudi v lovišču. O tem bo moral že omenjeni samoupravni sporazum zavzeti ustrezno stališče.

V čl. 21 je določeno, da so iz lovišča izvzeti: mesta, naselja, javni parki, kopališča, športna in otroška igrišča, pokopališča in javne ceste ter sadovnjaki, drevesnice in druge površine za intenzivno gojitev kmetijskih kultur, če so ograjene z ograjo, ki preprečuje prehod parkljaste divjadi in zajca. Menimo, da je zakonodajalec imel v mislih, da se izločijo iz lovišča zagrajeni sadovnjaki, drevesnice in druge površine, če so ograjene. Sicer izzete ne bi imelo pravega pomena. Kakor hitro so našteje kulture ograjene, je škoda od divjadi na njih onemogočena in so drugi preprečevalni ukrepi odveč. Navedene predele je zakon gotovo izločil iz lovišča zaradi javnih interesov, varnosti in koristi kmetijstva.

Isti člen zakona v drugem odstavku dovoljuje izločiti iz lovišča površine, ki se uporabljajo za komunalne ali vojaške potrebe, za znanstvene, vzgojne ali druge namene. Izločitev izvede ustanovitelj z aktom, s katerim določi način gospodarjenja z divjadjo na izločenih površinah. Pri tem bo po našem prepričanju določeno, katere obveznosti mora organ, predviden za gospodarjenje z izvzetimi zemljiškimi in vodnimi površinami, izpolnjevati. Zlasti bo nujno treba navesti zaščitne ukrepe proti škodi od divjadi.

2. Odškodnina za lovsko škodo

Kljub izvedenim ukrepom za preprečevanje škode od divjadi je divjad že napravila škodo in jo bo še napravila premoženju in ljudem na zemljišču ali vodi, kjer je lovišče. Naš novi lovski zakon predpisuje v čl. 71, kdo odgovarja za škodo, ki jo napravi divjad. V prvem odstavku je povedano, da za škodo od divjadi na premoženju v lovišču odgovarja lovska organizacija, ki upravlja lovišče. Odgovornost se torej nanaša na tako imenovano poljsko škodo. Primeri škode, ki jih

Njen skok je prožen in lahak

Foto A. Koprivnikar

ima v mislih zakonodajalec, so škode na kmetijskih zemljiščih, na posevkih, v nasadih, gozdu, na perutnini, drobnici itd. Govorimo o tako imenovani objektivni odgovornosti, to se pravi, da že samo dejstvo »gospodarjenje z loviščem« nalaga dolžnost povrniti povzročeno škodo. Lastnik, uporabnik oz. imetnik kmetijskega zemljišča, ki je sestavni del lovišča, bo z uspehom uveljavil povrnitev škode, povzročene od divjadi na premoženju, če je storil vse, kar je bil za preprečevanje škode dolžan storiti. S tem so mišljeni ukrepi iz čl. 69. Odgo-

vornost za škodo na premoženju je podana, če je škodo povzročila zaščitena divjad, navedena v čl. 12 in 13. Izjemoma je uzakonjena odgovornost lovske organizacije, če je škodo na premoženju povzročil mladič ali lanščak divjega prašiča, ki ga je dovoljeno loviti vse leto, ali pa medved za škodo izven predela, kjer je zaščiteno.

Za uveljavitev odškodnine za škodo od zaščitene divjadi, divjih prašičev iz čl. 13/3 in medveda iz čl. 13/2 je predpisan poseben postopek za zavarovanje dokazov in za ugotavljanje višine škode iz čl. 72

in 73, kjer so tudi naštetni organi, ki rešujejo spore o odškodnini. O tem postopku bomo govorili v posebnem članku.

Ponovno poudarjamo, da odgovarja za škodo, ki jo napravi zaščiten divjad v lovišču, v smislu določila čl. 71/1 lovška organizacija, ki upravlja lovišče. Odgovarja torej prvenstveno za škodo na kmetijskih in gozdnih kulturah. Ne pride pa v poštev navedeno določilo in po njem ni moč reševati sporov za škodo na ljudeh izven lovišča, niti druge škode, ki jo povzroči divjad izven lovišča na premoženju. Za pravkar navedene škode je zakonodajalec v 4. odstavku čl. 71 določil: »Za odgovornost za drugo škodo (razen za škodo iz prvega in drugega odst.), ki jo povzroči divjad, veljajo splošna pravila o odškodninski odgovornosti.«

Splošna pravila pa zahtevajo za odgovornost, da je poškodbeni dogodek, s katerim je bila narejena škoda, v vzročni zvezi s škodo ter da je posledica malomarnosti. Ker je govor o škodi od divjadi, je poškodbeni dogodek posledica malomarnega ravnanja ali odnosa do divjadi. Na primer pri prometni nesreči na javni cesti, ki jo je povzročila divjad in je kot posledica napravljena škoda na premoženju ali ljudeh, je odškodninska odgovornost lovske organizacije podana le, če je organizaciji dokazana krivda, to je malomarno ravnanje z divjadjo, npr. pri pogonih ali kako drugače. Govorimo o škodi ter o odgovornosti za škodo od divjadi nasploh, če je nastala zaradi malomarnosti lovske organizacije.

Morda bi se dalo govoriti o malomarnosti lovske organizacije v primeru, ko so v lovišču ugotovljene stečine prek javnih cest, pa lovška organizacija ni storila ničesar, da bi pristojni organ dal postaviti prometne znake »divjad na cesti«. Prometni znak namreč opozarja udeležence cestnega prometa, naj prilagodijo vožnjo svojega vozila pogojem na cesti, zlasti pa opo-

zarjajo na nevarnost, ki jo lahko povzroči divjad. Prometni znaki, postavljeni ob cesti, in ograje ob novih magistralnih cestah so ukrepi za preprečevanje škode na premoženju ali ljudeh. V posebnih predpisih so določeni organi, ki odgovarjajo za varnost prometa nasploh. Lovske organizacije namreč niso odgovorne za promet na javnih cestah.

Na tem mestu je treba omeniti odgovornost za riziko poslovanja. Gre za odgovornost, ki jo narekuje nevarnost samega poslovanja oz. delovanja. Pri lovskih organizacijah govorimo o riziku v zvezi z divjadjo, ki je nevarna ljudem. Znani so primeri telesnih poškodb, ki so jih povzročili medvedi v gozdovih gobarjem, kmetovalcem itd. Odgovornost za nevarno poslovanje je tudi splošna norma, ki jo ima v mislih zakonodajalec v čl. 71/4.

V čl. 71/5 je določeno, da lovška organizacija odgovarja za škodo, ki

jo pri lovu napravijo lovci, drugi udeleženci lova ter lovski psi. Gre za odgovornost za škodo na premoženju ali ljudeh, čeprav lovška organizacija sama ni povzročitelj škode. Lovska organizacija sme zahtevati od lovcev ali drugih udeležencev lova povračilo škode, ki jo je plačala oškodovancu. Regresna pravica gre lovski organizaciji po splošnih pravilih o odškodnini. Že spredaj smo napisali, da je za ugotovitev višine škode na premoženju in za odločitev o povrnitvi škode oškodovancem pri objektivni odgovornosti za škodo v čl. 72 in 73 predpisan poseben postopek za zavarovanje dokazov. Pri odgovornosti za vsako drugo škodo, ki jo napravi divjad, pa postopek za zavarovanje dokazov ni predpisan. O višini povzročene škode ter o plačilu odškodnine odloči sodišče na redno tožbo, ki jo vložijo oškodovanec v predpisanem roku. Dokaze izvede sodišče samo.

Metode šolanja ptičarja in šarivca

Ljuban Zadnik

I.

V marčevem Lovcu 1976 je priobčen članek »Ptičar in šarivec v prvem letu šolanja«. V njem sem predstavil 13 predmetov ali bolje vaj s psi za razdobje 9 mesecev. Posamezne vaje zahtevajo podrobnejšo obdelavo oziroma opis metode šolanja. V treh člankih bom v tem letniku Lovca obravnaval vse najvažnejše vaje.

Poudarjam, da je vse, kar od psa zahtevamo, sad njegovih spominskih zvez. Zato mora biti šolanje psa dosledno ponavljanje vsake posamezne vaje, dokler si je pes ne zapomni. Seveda pa mora vodnik vedeti oz. znati, kako psu dopovedati, kaj od njega zahteva, in se pri

tem poglobiti v pasji način doje-manja.

Vodnik mora imeti ljubezen do psa, ki je neizčrpen vir potrpežljivosti. Brez potrpežljivosti ni mogoče psa vzgojiti niti uspešno šolati. Nekateri psu še niti ne dopovedo, kaj od njega zahtevajo, mu torej ne nudijo možnosti, da bi si zahtevano vajo zapomnil, pa že izgube potrpežljivost in celo posežejo po koro-baču. To je velika krivica do psa. Se razume, da pri učenju pride med vodnikom in psom do navzkrižja, kajti vodnik nekaj hoče, pes pa ima svoje nagibe, ki so v začetku često zelo nasprotni vodnikovemu hotelju. Vendar mora vodnik v psu določene nagibe zatreti in spodbujati tiste, ki so vodniku-lovcu v korist.

Tako se vodnik mora — hočeš nočeš — včasih poslužiti tudi sile, vendar ne s pretepanjem. Že oster poteg za ovratnik, pritisk na čobe in podobno je uporaba sile.

Zelo važno je, da je vsaka sila, vsak pritisk na psa uporabljen prav med njegovim dejanjem, ki nam ni pogodu, ali vsaj neposredno po takem dejanju. Naj navedem primer nepravilne uporabe sile: Ptičar goní zajca, kar ne bi smel. Ko pes preneha goniti, se spomni na vodnika in se po svoji sledi veselo vrne, saj še ne ve, da zajca ne bi smel goniti. Vodnik ga pričaka ves besen in ga pretepe. V pasji glavi se poraja spoznanje, da je povratek k vodniku boleča zadeva. Na prijetno gonjo zajca se namreč pes več ne spomni, ker je to zanj že preveč odmaknjeno dejanje. Če pes ptičar po gonji zajca nekajkrat doživi tak sprejem, da je tepen, ko se vrne k vodniku, se bo kmalu skušal izogniti udarcem. Namesto k vodniku se bo raje začel vračati domov. »Uspeh« takega načina »šolanja« je lahko za vselej pokvarjen pes. Vodnik bi moral psa kaznovati med samo gonjo. Seveda je to težko izvedljivo. Ob nekaj primerih bi pes dojel, da je »nagrada« za gonjo boleča.

Če pride do konflikta med vodnikom in psom, se mora vodnik potruditi in poiskati priložnost, da psa lahko zopet pohvali in nagradi. Če vodnik pride pri vaji s psom navzkriž, naj preide na drugo vajo, ki jo pes obvlada. S tem je dana možnost za pohvalo in nagrado. Med vodnikom in psom ne sme biti napetosti, premostiti jo mora predvsem vodnikova potrpežljivost. Pes ni brezčutno bitje, saj pokaže občutke bolečine, veselja, žalosti in celo domotožja. Vendar od psa ne moremo zahtevati samoiniciativnih pametnih ukrepov dejavnosti. Te vidimo lahko samo v filmih, ki pa so le filmski triki.

Navedel sem že, da je dejavnost psa sad njegovih spominskih zvez in da je osnova šolanja dosledno

Šola naredi mojstra: špringer španjel je prinesel plen in sedel pred lovca

pónavljanje posameznih vaj. Bistveno pa je vprašanje, kako psu dopovedati, kaj od njega hočemo. Zato je moja naloga opisati, kako je psa treba učiti. Poudarjam, da za to ni popolne šablone, ker so psi med seboj različni po značaju in doje-manju. Vsakega psa je treba učiti nekoliko drugače.

Pes mora biti na vodnika navezan in mora v vodniku videti svojega vodjo krdela, ker je krdelna žival. Pes je pa tudi hišna žival in mora živeti z vodnikom, ne pa da je dneve in dneve priklenjen v kotu dvorišča, brez stika z vodnikom. To je za psa, ki je pametna žival, poniževalno.

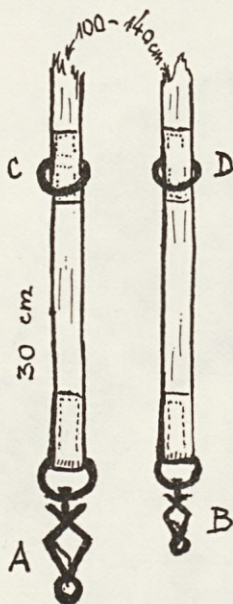
Hoja ob vodniku na povodcu

Prva omejitev pasje prostosti je ovratnik in vodenje na povodcu. Prvi ovratnik pri dvomesečnem psičku naj bo lahek jermenček. V naseljih, posebno v mestu, ni mogoče, da bi psiček prosto tekal naokrog, ker bi bil hitro žrtev cestnega prometa.

Torej ga moramo voditi na povodcu. Vendar to ni hoja, kakor jo bomo zahtevali pozneje, temveč sproščeno tekanje pred vodnikom, za njim, zdaj na levi in potem na desni vodnikovi strani. Nekaj pohvale bo zadostovalo, da bo psiček nekako hodil ob vodniku. Cilj take poti oziroma sprehoda na povodcu naj bo park ali travnik, kjer psička lahko spustimo, da se veselo naskače, tako bo psiček sam od sebe vsak dan lepše hodil ob vodniku.

Prava šola v hoji ob vodniku se bo začela po osmem mesecu starosti ali pozneje, odvisno od razvoja psa in včasih tudi od vremena. Za vadbo naj bo prostor, kjer psa čim manj motijo druge stvari. Najprimernejše je mirno dvorišče ali neprometna ulica. Pozneje pa, ko vajo utrjujemo, preidemo tja, kjer je precej motenj, ki seveda izzovejo več ali manj konfliktov med vodnikom in psom.

Pri šolanju ovratnik ni več jermenček, temveč ovratnik na zadrge; iz higienskih razlogov je kovinski najboljši. Tudi povodec -prejšnji lahek

jermen smo zamenjali za pravi povodec, ki bo služil pri šolanju in pozneje v praksi. Povodec mora biti iz dobrega mastnega usnja, dolg 1,6 do 2,0 m in širok 1,5 cm. Na obeh koncih jermena sta škarjasta karabinarja: močnejši — 7 cm (A), na katerega se pripne ovratnik, in na drugem koncu manjši — 5 cm (B).

Na povodcu, 30 cm od vsakega karabinarja, sta všita obročka C in D. Če karabinar B pripnemo na obroček C, je povodec sorazmerno kratek in si ga lahko nataknemo čez glavo prek ramena, da so naše roke proste pri oprčenem psu. Če pa karabinar B pripnemo na obroček D, ostane povodec dolg. S tako prepetim karabinarjem lahko psa tudi privežemo, npr. k drevesu, če ni trden v odložitvi. Vsak vodnik si z nekaj truda lahko sam izdelata povodec, ker obrtni delavnice nimajo posluha za izdelavo dobrih povodcev.

Z oprčenim psom gremo na dvorišče ali mirno ulico, kjer je možna hoja ob zidu ali plotu. Povodec držimo na kratko v levi dlani, po kateri le drsi in ga čvrsto držimo z desno roko. V primeru potrebe potegnemo povodec z desno roko in leva roka ostane mirno ob levi nogi. Ob psu, zlasti ne nad njim, naj ne bo nikakih gibov z levo roko, ker to psa vznemirja. Z umirjenim korakom gremo ob zidu, ki je levo od psa, torej je pes med vodnikom in zidom. Najbrž bosta vodnik in pes kaj hitro prišla navzkriž, ker pes najbrž ne bo šel ob vodniku tako, da bi bil

njegov viher pod oziroma ob dlani viseče vodnikove levce. Poteg za povodec in glasno, a ne preglasno povelje »poleg« prisili psa, da pravilno hodi. Nekaj korakov bo zopet šlo in pes bo že spet hotel vodnika prehiteti ali zaostati.

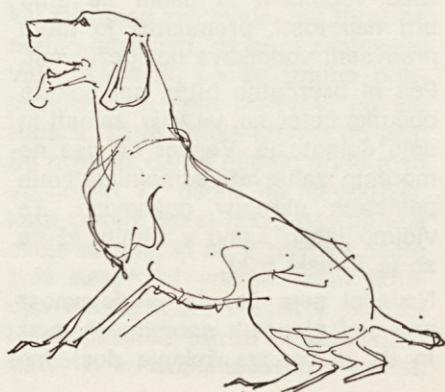
Ponoven poteg in povelje, ki sicer psu še nič ne pomeni, mu preprečita nepravilno hojo. Navadno pes na take potege in povelja reagira s tem, da vprašujoče pogleda vodnika. To izkoristimo in ga pohvalimo: »Priden Bor, priden«. Že po nekaj korakih pa bo pes zopet pozabil na konflikt z vodnikom, na njegov poteg in povelje, ter bo hotel spet hoditi pred ali za vodnikom. Ponovi se isto: poteg, povelje in če se popravi v hoji, tudi pohvala. Pes bo hitro po pasje razumel, da sta poteg in povelje povezana.

Napačno je vajo izvajati kar cele ure, temveč naj traja le deset minut, a večkrat na dan. Že po nekaj dneh se bo pokazal uspeh, pes bo dojel povelje in tudi hodil bo lepo ob levi nogi, toda levo od psa je še vedno zid ali plot. Ko smo trdno prepričani, da je pes vajo zapopadel in da je redko potreben poteg za povodec ali povelja »poleg«, začnemo vajo oteževati in umetno izzovemo napako in s tem konflikt. Vzporedno z vadenjem hoje ob vodniku se izvaja tudi vaja »Sedi«, kar bom opisal pozneje.

Pri šolanju psa ne bom obravnaval poziva (apela), ker ga mora pes absolvirati že pri vzgoji v rani mladosti. Pozneje bomo tudi vajo »Sem« utrjevali, toda osnova mora biti narejena. Vendar le nekaj besed o pozivu: Mladega psa pokličemo po imenu in ko priteče, mu damo dober grizljaj in ga pohvalimo. Nikakor pa mladega psa, ki pride na poziv, takoj ne pripnemo na povodec, kajti povodec pomeni omejevanje njegove prijetne prostosti. Sâmo ime psa pozneje zamenjamo oz. povelje razširimo kakor »Bor, sem«. Pozneje pa ime izpustimo in ostane le povelje »sem«, ki ga lahko zamenjamo z

dvojnimi piskom, ker se pisk sliši bolj daleč. Dvojni pisk zaradi tega, ker bomo enojni dolgi pisk uporabili pri vaji »Dol«.

Otežitev hoje ob vodniku je že to, da se vodnik iznenada oddalji od zida ali plotu, kar psa skoraj vedno zapelje, da se odmakne od vodnika. Poteg in povelje psa podučita, da se ne sme od vodnika odmakniti, temveč mu je tudi v takem primeru mesto le tesno ob vodnikovi levi nogi. Hoja ob vodniku ni sama sebi namen, temveč je še kako potrebna pri lovu, zato moramo hojo psa izpopolnjevati z oteževanjem. Ena nujnih vaj je, kako se mora pes izogniti oviri, ki se pojavi med njim in vodnikom. V ta namen gremo proti oviri, npr. proti drogu prometnega znaka. Vodnik gre tesno desno od droga in pes bo šel skoraj vedno levo od droga. Sam pes je izzval konflikt, saj ga je povodec potegnil, vodnik pa naj poteg še poveča in seveda zapove »poleg«. Če se pes sam ne znajde, mu vodnik pomaga, da gre tudi pes desno od droga. To vadimo pri vsakdanji hoji in tudi po gozdu. Tako bo pes kmalu spoznal, da mu je mesto v vsakem primeru ob vodnikovi levi nogi in da ga ovira ne sme zapeljati. Če hoje ob vodniku pes ne obvlada, se bo pri hoji na zalazu v gozdu stalno zapletal v vejevje ipd., torej bo hoja povzročala šum, ropot ali celo nemogoča. Hojo ob vodniku bomo stalno oteževali z različnimi motnjami. Tudi prehod iz

zmerne hoje v hitro in zopet v počasno je oteževanje. Prehod na hojo neoprčenega psa ob vodniku je možen šele, ko oprčen pes vajo res trdno obvlada. Hojo z oprčenim psom kinologi strokovno imenujemo »vodljivost psa na povodcu« in se na preizkušnjah ocenjuje.

Vaja »Sé di«

Vzporedno s hojo ob vodniku učimo psa tudi sesti in sedeti. Psa moramo naučiti, da se usede, ko se vodnik ustavi.

Pes gre oprčen ob vodniku, vodnik se ustavi, poprime z desnico pasji ovrtnik, ga nekoliko potegne navzgor in z levico pritisne psa v križu navzdol, seveda ob povelju »sedi«. Pritisk psa prisili, da sede, ne da bi razumel povelje, kajti za psa obstaja le neprijeten občutek pritiska v križu. Neprijetnemu pritisku v križ se izogne, če se usede. Temu dejanju takoj sledi pohvala.

Pri prvih poizkusih naj sedi le nekaj sekund in že gremo naprej, ob obveznem povelju »poleg«. Vajo pes dojema izredno hitro in že po nekaj dneh ne bo več potreben močan pritisk na križ, ampak bo že zadostoval le dotik križa. Že poteg za ovrtnik z desnico navzgor, kar je povezano s poveljem »sedi«, je za psa znak, da temu sledi še neprijeten pritisk na križ. Ko bomo z vajo toliko napredovali, da se bo pes usedel že na povelje »sedi« in na rahel poteg s povodcem navzgor, jo razširjamo s tem, da pes povelje »sedi« izvede čim hitreje, da torej séde v hipu, ko se vodnik ustavi.

Vodnik drži v desni roki za hrbtom skrito šibo, ne palice. Ko se vodnik ustavi, njegovemu povelju »sedi« takoj sledi rahel udarec s šibo za hrbtom prek pasjega križa.

Pes bo hitro spoznal, da se nekoliko skelečemu udarcu izogne, če spodmakne križ, da se torej usede. Stalno ponavljanje s primerno po-

hvalo in nagrado, na kar naj ne pozabimo, bo obrodilo sad že v nekaj tednih.

»Sedi« je vaja, ki nam je v veliko pomoč pri poznejši vaji »Dol« in pri vaji »Odložitev« — (»Prostor«). Zaradi tega tudi vajo »Sedi« razširjamo na daljše sedenje. Vodnik se ustavi in pes se hitro usede, to brez vsakega povelja ali potega. Ko pes sedi, vodnik razpotegnjeno ukaže »s-e-e-e-di« in stopi pol koraka desno od psa ter ponavlja razpotegnjeno povelje »s-e-e-e-di«. Že po nekaj sekundah stopi vodnik nazaj k sedečemu psu, ukaže »poleg« in gresta dalje. Ko pes po vadenju v nekaj dneh obsedi že celo minuto, če se mu vodnik oddalji pol koraka, vajo razširjamo tako, da se vodnik odmakne že za cel korak, pozneje pa tudi za dva, tri korake. Pri tem pa še vedno razpotegnjeno poveljuje »s-e-e-e-di« in

pes je seveda še vedno oprčen. Vajo nadalje vodnik postopoma razširja tako, da stopi pol koraka, cel korak, 2—3 korake ritensko nazaj v desno od psa. Ker vse to delamo z oprčenim psom, mora biti povodec zadosti dolg, tak, kakor smo ga opisali.

Ko pes obsedi tudi že celo minuto, smo prebili led, ker je pes zapopadel, kaj od njega zahtevamo. Pohvala in nagrada naj ne izostaneta, ker s tem več dosežemo kakor s silo.

Kakor vse vaje tudi izvajanje te še otežujemo s tem, da gremo okoli sedečega psa, da se hitro odmaknemo od psa dva koraka, a pri tem ne pozabimo na raztegnjeno povelje »s-e-e-e-di«.

Hoja ob vodniku na povodcu in sedanje sta poslušnostni vaji, ki jih mora obvladati vsak lovski in ne-lovski pes, katerekoli pasme.

Kako gospodariti z malo divjadjo

(Fazan, poljski zajec, mlakarica)

Viktor Zadravec

Verjetno bi težko dobili lovsko družino, ki si ne bi prizadevala za čim večjo številčnost tudi male divjadi, predvsem fazanov in zajcev. Seveda je za to treba imeti ustrezne pogoje. Lov na malo divjad lovce vedno bolj osvaja. Predvsem pa je veliko zanimanje za lov na tako divjad pri turističnih lovcih (inozemci, zlasti Italijani). Toda zadnje čase se nekatere lovske družine teh lovcev otresajo, čeravno so jih prejšnja leta rade sprejemale. Na vprašanje, zakaj takó, je najpogostejši odgovor, da je vedno manj male divjadi.

Spomnimo se časov izpred desetih in več let, ko je huda vnema po naseljevanju fazanov (ponekod tudi zajcev) zajela domala vse lovske

družine s količjak ugodnimi pogoji za divjad teh vrst. Fazanje kebkče so spuščale v lovišča na razne načine. Trdilo se je sicer, da ni bilo kdove kakšnega uspeha, vendar je dejstvo, da se je število fazanov v tistih letih močno povečalo, kar potrjuje, da je od vlaganja vendar nekaj ostalo. Verjetno so zaradi zadovoljive gostote te divjadi v prejšnjih nekaj letih, kar je bilo delno odraz vlaganja in tudi boljših naravnih pogojev, nekatere lovske družine intenzivno vlaganje opustile in se bolj ali manj zadovoljile z naravnim prirastkom. Nekaj lovskih družin pa si vseskozi vneto prizadeva in vsako leto vloži večje število fazanov. Pri tem se tudi trudijo, da izpuščajo kebkče v lovi-

Zveza lovskih druženj	Odstrrel v letu 1975			Pomladanski stalež 1976			Odstrrel v letu 1975	Pomlad. stalež 1976	Odstrrel v letu 1975	Pomlad. stalež 1976
	fazan	fazanka	skupaj	fazan	fazanka	skupaj	poljski zajec	poljski zajec	jerebica	jerebica
Bela krajina	116	—	116	170	250	420	132	1 070	25	80
Celje	1 958	33	1 991	1 300	3 000	4 300	2 071	4 500	65	600
Gorenjska	474	26	500	300	943	1 243	629	3 143	55	440
Gorica	2 140	54	2 194	1 084	2 918	4 002	1 591	5 707	92	363
Gornja Radgona	1 161	104	1 265	715	1 845	2 560	364	1 100	3	606
Idrija	—	—	—	—	—	—	225	1 229	—	—
Kočevje	—	—	—	—	—	—	149	1 115	—	—
Koper	7 937	1365	9 302	1 800	3 635	5 435	2 266	4 176	233	650
Ljubljana	3 177	174	3 351	1 043	2 565	3 608	1 355	5 616	215	991
Ljutomer	1 962	242	2 204	465	1 845	2 310	805	1 230	155	620
Maribor	7 249	303	7 552	5 735	12 475	18 210	3 700	7 498	238	1 966
Notranjska	—	—	—	—	—	—	142	1 015	—	50
Novo mesto	444	3	447	992	1 160	2 152	809	3 252	24	528
Posavje	1 541	136	1 677	979	2 076	3 055	1 119	2 734	262	853
Postojna	252	9	261	480	1 060	1 540	306	2 566	21	336
Prekmurje	4 262	25	4 287	1 806	3 612	5 418	2 333	3 654	2 135	2 289
Ptuj	7 853	418	8 271	4 087	11 220	15 307	2 636	5 403	770	2 300
Zasavje	126	4	130	287	420	707	396	1 452	—	20
SKUPAJ	40 652	2896	43 548	21 243	49 024	70 267	21 028	56 460	4 293	12 692
Lovsko-gospodarske organizacije										
Fazan	3 501	2086	5 587	450	1 630	2 080	1 275	1 600	5 515	2 400
Jelen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kompas	3 282	1407	4 689	230	650	880	4 689	900	234	1 300
Kozorog	—	—	3 413	100	400	500	181	450	119	50
Ljubljanski vrh	36	40	76	10	25	35	8	40	—	—
Pohorje	—	—	—	—	—	—	1	140	—	—
Prodi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Medved	—	—	—	—	—	—	22	200	—	—
Triglav	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Žitna gora	—	—	—	—	—	—	—	50	—	—
SKUPAJ	6 819	3533	13 765	790	2 705	3 495	1 898	3 380	5 868	2 580
Skupaj lovišča lovskih druženj in lovsko-gospodarskih organizacij	47 471	6429	57 313	22 033	51 729	73 762	22 926	59 840	10 161	15 272

šče na najustreznejši način, kar je bistvenega pomena. Prehod fazančkov iz voljere v samostojno življenje v naravi je zelo kritičen. Danes se priporoča vlaganje s pomočjo tako imenovane aklimatizacijske voljere. Večletne izkušnje dokazujejo, da je ta način izpuščanja fazančkov v lovišče, ko jih prilagajamo okolju in življenju na prostem, najuspešnejši in se investicija v ta namen kmalu povrne. Upam, da bo o tem kdo kaj več napisal in s tem pomagal lov. družinam, da bo njihov denar, porabljen v ta namen, rodil obilnejši

sad. Sicer pa zadnji čas že precej družin izpušča fazane v lovišče na omenjeni način. V zadnjih letih je bil naravni prirastek fazanov in druge male divjadi na splošno majhen, v precejšnji meri tudi zaradi slabega vremena v času valjenja in vodenja kebkov. Zraven tega povzročajo izgube pri divjadi že znani agrokemični, agrotehnični, urbanišni in drugi dejavniki.

Nekatere lov. družine so zaradi vedno manjšega staleža zajcev in fazanov začele naseljevati race mlakarice in tako izkoriščati še vodne površine. Ponekod je to na-

letelo na odpor ribičev, češ da bodo mlakarice iztrebile ribji zarod. Strokovnjaki, ki poznajo prehranjevanje oziroma življenje rac te vrste, vedo, da temu ni takó. O tem je že veliko praktičnih dokazov tudi pri nas in o neškodljivosti mlakarice so se ponekod že prepričali ribiči sami.

Tudi o našem poljskem zajcu že nekaj let trdimo, da postaja vse redkejši. Statistika LZS res prikazuje upadanje odstrela vse od leta 1969/70. Le pred tremi leti je bil odstrel nekoliko večji, kar je gotovo odraz trenutnega boljšega go-

spodarjenja. Človek bi pričakoval, da bomo družno in enotno iskali rešitev. Toda stališč, mnenj in razprav je v naši majhni Sloveniji več kakor veliko. Mnogi vidijo rešitev v svojem lastnem načinu in tudi marsikaj poizkušajo. Kakor kaže, denar ni vprašanje, važno je le, da sami nekaj »pogruntajo«. Velik nesmisel je, da si mnogokrat delamo stroške in se učimo na svojih napakah, ko bi se lahko na napakah drugih!

Posebna plat gospodarjenja je odstrel, ki ga planiramo na podlagi pomladanskega staleža, prirastka in zimskih ter drugih izgub divjadi. Verjetno bi bilo vse v redu, če ne bi bilo toliko dejavnikov, ki bolj ali manj odločilno vplivajo na stalež divjadi do pričetka lovne sezone. V marcu še nikakor ne moremo vedeti, kakšna bo številčnost divjadi v jeseni. Če bi se v marcu sprejetega odstrelnega plana držali, bi najbrž veliko tvegali. Od družine do družine imamo različne načine notranjega upravljanja, različne načine lova in različne pogoje za prisvajanje uplenjene divjadi (poslovniki). Na splošno ni posebna težava odstrelni plan znižati še jeseni tik pred lovom in ga prilagoditi dejanskemu stanju v lovišču.

Vendar so še lov. družine, v katerih si člani že spomladi ob sprejetju odstrelnega plana razdelijo in že tudi vnaprej plačajo določeno število »odstreljene« divjadi. V takih lovskih družinah je seveda zmanjšanje odstrela v jeseni lahko sporna zadeva. Zato naj bi lov. družine, ki imajo še taka in podobna določila v svojih poslovniki, le-te odpravile oziroma jih spremenile. Res je sicer, da lov. družine kolikor mogoče dobro preverjajo stanje v lovišču in temu primerno pripravljajo oz. popravljajo odstrelne plane. Če je torej dejstvo, da pomladansko planiranje odstrela ne more biti realno, zakaj potem lovske zveze že z marcem uradno zahtevajo od družin izpolnitev obrazca »Pomladanska številčnost divjadi, izvršeni odstrel in načrt odstrela«?!

V Zvezi lovskih družin Gorica smo povezali lov. družine, ki imajo terenske pogoje za enotno gospodarjenje z malo divjadjo, v »bazene«. Članstvo teh družin je na splošno pozdravilo ta ukrep, kajti jasno je, da bo uspeh tem večji, čim enotnejše bo gospodarjenje na večjih površinah. S tem imajo tudi sodobna strokovna načela več možnosti za praktično uveljavitev.

Delo v »bazenih« ni še sicer popolnoma zaživelo, vendar se prvi uspehi že kažejo. Prva taka akcija, ki je dokazala zrelost goriških lovcev in njihovo razumevanje za širše akcije, je bila naselitev in zaščita race mlakarice. Program njihovega dela pa je zastavljen tudi v druge smeri. Dejavnost »bazenov« je predvsem odvisna od dejavnosti njihovih vodstev. Zato naj bi bili v vodstvu »bazena« ljudje, ki imajo voljo do dela in so strokovno razgledani. Vodstvo »bazena« na Goriškem predstavlja »bazenski« svet, ki ga sestavljajo zastopniki vseh lovskih družin »bazena«. Svet vodi predsednik. Tudi kadar posamezna lovska družina obravnava zadevo, ki se tiče »bazena«, pavabi na svojo

sejo tudi člane »bazenskega« sveta. Njihova vloga razsojanja in usklajevanja je zelo velika. Ni nujno, da so člani sveta družinski funkcionarji, saj končno tudi v lovstvu vodimo politiko, da čim več ljudi sodeluje pri upravljanju. Pri pombe, da so nekateri taki člani oziroma zastopniki premladi, so često neutemeljene. Tudi mladi so lahko dovolj resni, le zaupati jim je treba in dati možnost, da se izkažejo.

V Zvezi lovskih družin Gorica smo planiranje odstrela skušali poenotiti in ga iz navedenih razlogov prenesti na začetek lovne sezone. Tako planirani odstrel potem seveda še damo v potrditev pristojnemu občinskemu forumu.

Za gojitev divjadi nekaterih vrst imamo že domačo literaturo, na katero se pri svojem delu lahko opiramo. Za gojitev male divjadi je sicer nekaj dobrih sestavkov v našem glasilu, toda najnovejše in preizkušene ugotovitve bi bilo treba zbrati v ustreznem priročniku in tako podpreti akcijo za večje uspehe tudi pri gojitvi male divjadi.

Drevesa in obrazi

(Razmišljanja na lovski stezi)

Nikolaj Lapuh

Duša se mi polni in izgoreva, ko zrem v noč. Topla in mehka je. Napaja me s tisočero: črnimi grami, skalami, prelestjo, z mesečevim srebrom, z nepopisno radostjo. To je moj svet! To je del moje biti, tisti pomembni del, brez katerega ni velike celote. To je moja kri, moje misli, moja razmišljanja. To je moj duh, majhen, pa vendar tako neznansko željan, da bi dojel lepoto in skrivnost, ki me obdajata. Otroci Narave smo, a smo ji obrnili

hrbet zaradi naše požrešnosti, pokvarjenosti. Bolna postaja zaradi svojih otrok, ki ji ruvajo prsi, iz katerih so v začetku nežno sesali njeno mleko. Potem pa so se povampirili in začeli piti njeno kri in žreti njeno meso.

Sovji hu-hu-huuu me popelje nazaj na pot, na katero sem stopil. Misli izginejo, raztopijo se v nič. Kljub temu ne ostajam prazen. Tisti hu-hu-huuu mi prinaša plemenitih misli. Hkrati me straši in mi daje

Tone Svetina: »Skrivnost noči«, varjeni granatni drobci

pogum: nekje je (še) ohranjena bit, polna preteklosti in divje izvirnosti.

Omahujem ob začetem koraku na svetlo pot. Ko da bi oblak spoznal mojo nakano: zagrne mesec, ulovi žarke v svoj odev. Stopim v senco oblaka, ki je zatemnil smreke. Drevesa se začno sramovati ob spoznanju obraza. Podvojijo sence. Stopim v črno noč.

Korenine sproti zvijajo svojo rast okoli mojih nog. Oklepajo me in me ne pustijo naprej. Kljub upor proti pa hočem naprej. Ta svet: pot in drevesa, skale, tihota in prostranost, omejena s človekovim prostorom. Ta prostor me vleče vase kot vrtnec in hkrati meče s svoje poti.

Hu-hu-huuu! Zopet se oglaš. Korenina zgrabi nogo kot skrita past. Padem. Ko dvigam vse svoje, se mi smeje zopet od drugod skrivnostni, zaničljivi hu-hu-huuu. Še nisem vzravnal, še ne najdem poti, že spet padam. Obležim zmagan in vdan, ponižan in majhen.

Posmehljivi hu-hu-huuu me spremlja, pripoveduje in dopove, da ne vem, kje sem. Porogljiv je vse

bolj, zaničujoč, sovražen. Ne obsojam ga, le skušam ga razumeti. Pravzaprav dobro razumem njegovo početje: to je dušek vsemu, zaradi česar se do sedaj ni mogel izpovedati. Ima me. Izpoveduje svojo radost ob tem, kar ga že oddavnaj muči.

Nisem ga več slišal. Vstajam, zakrilim z rokama. Najdem ravnotežje, obstanem. Blaga svetloba počasi leze po stezi. Hiti mi naproti in polni upanje.

Pozabljam na prestano. Že grabim temo, mečem jo vstran, da pomagam svetlobi. Upanje zopet začinja napajati smisel moje poti. Mislim, da ne izgubljam poslanstva. Vztrajnost se začinja vračati v misel, želja se razrašča čez izgubljene upe. Svetloba tišči sence čez pot.

Zdramim se in zberem. Zazdi se mi, da vidim pot za ovinki.

Hu-hu-huuu! Kakor v rimi sem slišal: Zgini domú!

Prekleta sova, rad te imam! Zakaj? Zato! Pusti me! Zakaj me preganjaš? Zakaj prav meni očitaš tisto, kar počenjajo drugi? Saj te razumem in videl bi te rad. Tudi objel bi te, stisnil k sebi, pestoval. Tvoje oči so velike, rumene, z velikimi zenicami, pripovedujoče. Skrivnostna in odkrita, prekleta sova! Pusti me, prosim!

Zopet hu-hu-huuu iz senc noči. Saj to niso mrtve sence: žive in preklete so!

Kje naj hodim, da se izognem njihovem temám in sovinemu očitaju: pod potjo ali nad njo, v senci vesti ali v soncu zmagoslavja, uničenja? Ne izganjaj me! Sence me skrivajo. Kar se dá tiho hodim. In rad bi se prelevil: rad bi te ubil! Ne želja — moje počutje te hoče ubiti, zbrisati, pregnati. Takó, kakor so to počenjali vse dotlej!

Drevesa, vrzite svoje goste dvojne sence! Noč, zakrij me! Zakrij tudi sovo, spremljevalko naše vesti! Toda... Ne! Misel, raje se okleni druge misli, išči nove poti! Ne iz grape v skalo, ne iz konte v drevo.

Ubij sovo! Železo imaš, oblikovano z votlino, z robovi in lesom. Vanj vtikaš svoj razum, mrzel in vroč hkrati.

Prekleta sova! Kje si? Sédi na vejo, na bukovo vejo! Sédi in odpri svoje rumene oči! Naš razum ti pošljem mednje, da te ubijem. Kje si, prekleti hu-hu-huuu? Otresem se te zaradi naše vesti! Misel bom obdržal, ne bom je zamenjal z drugo! Oglasi se, oglasi!

Gledam prazne veje. Tako prazne, kakor sem sam. Ni je. Utihnila je. Zaradi občutkov usmiljenja? Morda postajava prijatelja, morda me je sprejela kot noč?

Zopet se je oglasila z gozdnega robú.

Tako rad sem jo imel. Zdaj pa sovražim mehko, zoprno perje sivkaste sove.

Hu-hu-huuu! Zopet. Rad ga imam. Začenjam kljub vsemu vključevati razum v razsodnost, v resnico preklete izgubljenosti?

Mah, siv in star, mlad in večni, visi z veje zlomljenega drevesa.

Hočem jo videti. Sova — oglasi se!

Nemočen sem postal, kot vedno. Bodiva prijatelja, saj ti nisem storil ničesar! Nočem oditi, ostajam. Ulegel sem se na pot, želim ležati na listju, hočem tvoje bližine!

Svetloba me obliva, s celoto me zagrinja.

Oglasi se, oglasi! Pa ne tako, da bom moral z mesečeve svetlobe in iz sence dreves. Kažem pravi, resnični obraz. Vaš hočem postati, moram zapolniti tisti del, ki smo ga izruvali z uničevanjem vsega živega, ko smo odšli, ko vas nismo priznali kot nam enake. Vse se je začelo takrat, ko so nam bogovi naklonili več pameti. Zaradi tega nekateri trpimo, nekateri pa v tej prijetnosti živijo.

Jaz pa sem prišel v imenu nekaterih, da nam odpustite greh do svoje Matere. Hočemo, da živite!

Hu-hu-huuu! mi je zopet šel skozi glavo prek hrbta in nog. Vrnil se je v glavo, tam našel svoj prostor, se

oblikoval v resnico, se rodil in rasel. Mislil sem o njem. Pa najbolj o tem, da še obstaja, da mora obstajati tudi v bodoče, da nikdar ne sme izginiti.

Potem so tekla leta čez kamen uničevanja. Bogastvo nočnih glasov se je dušilo in umiralo v smradu, ropotu in strupu dobrin novega sveta. »Pametni« in neumni so sestavili celoto, brezglavo, trenutno polno koristi, ki se bodo v bodočnosti podrla v prepad našega nehanja.

Zopet me je začelo gnati začeto. Odpravil sem se v gozdno noč.

Sušeče se smreke so štrlele k oblaku rumenega prahu. Njih iglice so bile prekrile z blazinicami žvepla. Vonj gozda kresne noči je izginil in izgorel ob človekovem blatu. Drevesa so molče prenašala bolečine svojih ran, grmovje je bilo kot v zasmeh okrašeno s trakovi odvrženih ostankov dobrin. Zdelo se mi

je, da sem začutil prelet mehkega ptiča. Kakor da je sédel. Spomnil sem se, da mi je takrat prizanesel. Zaslišal sem očitajoči hu-hu-huuu. Samo enkrat. Otožen očitek mi je vrgla noč v uho. Ostajal je sam, žalost in napoved pa sta rezali s prizvoka njegove tesnobe. Sam, brez svojih, brez tistih, s katerimi je polnil svoj prostor.

Vest se mi je pačila, notranjost je pekla v smradu razuma. Veter me je pomiloval, ko mi je sušil vodo v očeh. Zaprl sem veke, nabrekle in utrujene. Sol je ostajala ob robovih, pekoča in spominjajoča na resnico.

Umirajoči gozd in zastrupljeni potoki so se zlili v strugo našega konca. Ko sem prvič slišal preteči hu-hu-huuu, sem mu verjel. Napovedoval je tudi resničen in zanesljiv konec norega vzpona Krone vsega živega...

nice njegovih rogov so se belo svetlikale. Zdelo se ji je, da je v vsej njegovi drži, v vsej njegovi pojavi zavest moči in oblasti.

»Lastnosti, ki pripadajo močnim samcem,« je pomislila in pri tem iz kotičkov oces nehote ošinila Aca. Tudi on je, kot srna in srnjak na senožeti, okamnel v napetem opazovanju. Z daljnogledom, prilepljenim na oči, je opazoval obrobje gozda, kjer se je prikazal srnjak. Kaj drugega razen srnjaka na robu gozda zanj ni več obstajalo.

Da, ta srnjak je samec... Tak samec, da bi srce zatrepetalo vsaki srnici, če bi se zapodil za njo v ljubezensko kólo okrog grma ali drevesa. Toda zdaj pri srnjadi še ni nastopil čas ljubezenskega razpoloženja. Še nekaj tednov bo moralo sonce ogrevati zemljo in mladiči bodo morali toliko odrasti in se osamosvojiti, da jih bo mati lahko spodila stran, preden bo šla na ljubavni ples. Ne, zdaj še ni napočil ta čas. Srna na robu gozda se je vznemirila samo za toliko, da je ugotovila, ali ji od srnjaka ne preti nevarnost. Zdaj se je začela spet mirno pasti. Tudi mladiča, ki sta se bila pritajila v travi, sta spet začela z igro »Ti loviš«.

Mladi srnjak pa je še stal na oprezu. Nepremično je gledal v smer, kjer se je pojavil stari srnjak. Niti trenil ni. Samo telo se mu je zgrbančilo in dlaka na hrbtu se mu je naježila. Očitno se je čutil ogroženega, vendar kljub temu ni zbežal. Morda se je jel tudi sam zavedati svoje moškosti, ali pa ga je strah tako ohromil, da se ni mogel več premakniti.

Jutro na visoki preži

Janko Perat

Objavljamo odlomek iz knjige »Reci mi Sandro!«, ki bo izšla v založbi Borec, septembra letos.

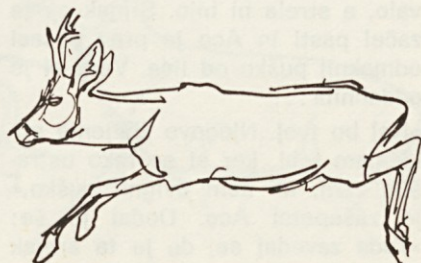
Uredništvo

Sonce je obsijalo vrh Črne prsti, da je ves zažarel. Senožet in gozd, ki jo je obrobiljal, pa sta ostala še v senci. Oglasil se je ptičji spev. »Ne bo ga. Sinočnjega srnjaka ne bo več na spregled. Kdo ve, kam jo je pobrisal. Ali pa naju je dobil v nos že navsezgodaj, že takrat, ko sva prihajala na prežo. Saj sva bila dovolj pozna. Čisto lahko, da je že bil na senožeti, ko sva prihajala. Tako je, če greš na lov z babo!« je premišljeval Aco. »Ne bo ga. Pa bi ga le rad še enkrat videl. Mogoče je res zrel za odstrel. Sicer pa — mogoče je še bolj tako! Bolje je,

da te ni na spregled, moj stari!« Mladi srnjak se je medtem premaknil že prav blizu k preži. Niti deset metrov ni bil več oddaljen od nje. Tedaj pa sta hipoma oba hkrati, srna in srnjak, dvignila glavi. Vznenmirjena in z veliko pozornostjo sta zrla v isto smer, tja, kjer je senožet prehajala v gozd.

Tudi Vera je samogibno pogledala v smer, kamor sta zrla srna in srnjak. In še preden jo je Aco opozoril, da se dogaja nekaj novega, je v senci gozda sama opazila še enega srnjaka.

Da gre za srnjaka in sicer za zelo močnega srnjaka, je spoznala, čeprav je bil srnjak oddaljen skoraj dvesto metrov in še vedno v senci gozda. Opazila je namreč, da nosi veliko večje rogovje, kot ga ima oni tam spodaj, pod prežo. In ko-

Močnejši srnjak je opazil mlajšega. Nekaj časa ga je nepremično gledal, potem pa se je hipoma v mogočnih skokih pognal proti njemu. »To je on, to je on. To je tisti od sinoči,« si je ves prevzet rekel Aco. Vendar še vedno ni posegel po puški. Samo opazoval je skozi daljnogled in popolnoma pozabil, da Vera sedi tik zraven njega.

Mladi srnjak pa starega ni počakal. Divje se je pognal v beg, ko da ga zasleduje sama smrt. Zdirjal je skozi grmovje in utočil v zelenju. Šele daleč v gozdu, kjer se je že čutil popolnoma varnega, je začel jezno bokati, kakor da dokazuje svojo pravico do življenja, ali pa grozi, da bo tudi on kmalu odrasel. Njegovo bokaње je bilo ostro odsekano, jezno. Prav trdil se je, da bi mu bil glas čim globlji, čim bolj podoben grmenju pred nevihto. Toda nizki začetni toni so se kmalu spremenili v višje, hreščeče, nezrele glasove srnjačjega najstnika. Stari srnjak ga ni zasledoval. Ostal je na robu senožeti, kjer je mladi srnjak izginil v gozd. Samo enkrat se je odzval njegovemu izzivu, le enkrat je zabokal, in njegov glas je bil res podoben grozečemu gromu. Mladi srnjak v gozdu je preplašen obmolnil.

V tem trenutku je Aco spustil daljnogled z oči, tako da mu je obvisel na jermenu okoli vratu. Z roko je segel po puški in jo mirno ponesel k licu. Vera ga je pogledala in opazila na njegovem obrazu nenavadno trdoto. V rahli grozi se je odmaknila od njega.

Srnjak je še vedno gledal v smer, kamor je zbežal najstnik.

Minilo je še nekaj neskončnih trenutkov, vsaj Veri se je tako dozdevalo, a strela ni bilo. Srnjak se je začel pasti in Aco je prav počasi odmaknil puško od lica. Vera si je oddahnila...

»Naj bo tvoj. Njegovo življenje poklanjam tebi, ker si se tako ustrašila zanj, ko sem dvignil puško,« je zašepetal Aco. Dodal je še: »Toda zavedaj se, da je ta srnjak

nekaj izjemnega. Tak, kakršnega srečaš komaj na vsakih deset let. Rad bi, da bi znala to ceniti.«

»Hvala!« je prav tako tiho kot on zašepetala. In ta hip se ji je svet zazdel dober in čudovit.

Srnjak se je medtem rahlo vznemiril. Morda je njegov tanek sluh ujel njun šepet. Ves pozoren je obstal z dvignjeno glavo, kakor kip. A že čez nekaj trenutkov se je spet umiril in se znova začel pasti.

Kakor mlajši srnjak poprej je tudi stari trgal samo izbrane cvetice in zeli. In ko si je tako izbiral grižljaje, se je vedno bolj oddaljeval od visoke preže in se umikal proti gozdu.

Medtem ko se je pasel, je prišel do roba gozda. Prav tedaj, ko se je že namenil v gozd, pa se je zgodilo nekaj povsem nepričakovanega.

Že je prišel do grmovja, ki se je vse bolj zgoščalo v gozd, ko se je pred njim, v vrzeli med debli, prikazal tretji srnjak. Z uhlji, močno potisnjenimi nazaj, je izzivalno in neustrašeno motril, ne da bi se premaknil z mesta. Bil je še bolj zamolklo obarvan, nekoliko manjši, a čokat in bolj mišičast kot gospodar stanišča, ki ga je pravkar opazil.

Nekaj trenutkov sta od daleč drug drugega samo opazovala in lovila veter. Potem pa je stari gospodar senožeti tako močno zategnil uhlja nazaj, da se mu je koža napela in potegnila za seboj šobo na spodnji čeljusti. Usta so se mu odprla kot v zaničevalnem, omalovažujočem nasmehu ali v razplamtelem besu. Nato je povetil glavo in grozeče nastavil rogovje. S prednjo nogo je jezno kopal, da je strgano rastlinje letelo daleč nazaj. To je bil odgovor na izziv, češ kar pridi, če si upaš, pritepenec.

Toda izzivalca ta igra ni preplašila. Nasprotno, še bolj izzivalno kot stari je zategnil uhlja nazaj in se mu v drncu približal na nekaj korakov. Ustavil se je široko razkrcenih nog, s sklonjeno glavo in z rogovjem naprej, naperjenim v nasprot-

nika. To pa je starega razbesnelo. Ko je spoznal, da se ga pritepenec prav nič ne boji, se je divje zakadil proti njemu. Tik zraven njega se je ustavil s postrani nagnjeno glavo in z grozeče v nasprotnika uperjenim rogovjem. Toda manjši ni pobegnil, kot je poprej pobegnil najmlajši, temveč se je neustrašeno pognal v boj s starim. Prekrižala sta rogovje. Hipoma, kot na nekakšen ukaz, sta drug ob drugem zdrvela v krogu po senožeti in se ustavila tik pod prežo, še bliže Acu in Veri.

Spet sta si stala nasproti. Z glavo ob glavi in s prekrižanim rogovjem sta sicer obmirovala. Toda njuno težko dihanje, ki je že prehajalo v hropenje in ga je bilo slišati do preže, je pričalo, kako silno se naprezata.

Hipoma je manjši padel na kolena. Stari se je zdaj odmaknil, da bi dobil zalet za poslednji sunek. A komaj je malo odstopil, se je manjši kar iz klečečega položaja pognal vanj in ga z rogovjem zadel nizko v pleče, pod vrat.

Stari srnjak je zastokal od bolečine in srda. Prsi mu je obarvala kri. Ves besen in nerazsoden je z glavo sunil postrani in zadel nasprotnika v vrat. Spet se je pokazala kri, tokrat iz vratu manjšega srnjaka. Ta je zdaj najbrž začutil, da mu gre za življenje. V smrtnem strahu je planil v grmovje in v gozd. Aco in Vera sta še dolgo slišala tožbo premaganega prišleka in njegovo divje lomastenje po gozdu. Potem pa je vse zamrlo.

»Strašen prizor. Neverjetno,« je tiho zašepetala Vera.

»Narava je neizprosna in hkrati pravična. Samo močni ostanejo,« je potihlo, a ne več šepetaje odgovoril Aco. Malo se je razgibal in pretegnil roke, potem pa rekel: »Daj, tudi ti se malo pretegni! Dve dejanji sta že mimo. Tretjega pa najbrž ne bo več. Zdi se mi, da je lov za to jutro pri kraju. Še malo bova tukaj posedela, če bi morda le še kaj prišlo. Bi prižgala?«

Triglavski paradiz

(Filmski scenarij — 3. nadaljevanje)

Tone Svetina — ilustriral Jurij Mikuletič

Jesensko neurje

Ptice:

Jeseni postanejo gore samotnejše. S prvim snegom na vrhu Triglava zamro vriski turistov. Pastirji odženo črede v dolino, gamsi pa se začno z obrobja gozdne meje pomikati v višave.

Gore so zavite v vijoličast čad. Sonce izgublja moč. Po pobočjih zlatijo macesni, bukev pordeči in se ostro loči od temno zelenega smrečja. Življenje dreves zamira in listje se v spiralistih krogih usipa na živobarvno preprogo tal.

Sinjino žvižgaje režejo peruti. Zategli, otožni glasovi ptic, ki lete prek gora na jug, polnijo tišino večerov in noči.

Včasih si ptice zažele počitka. Pod seboj zagledajo očesa vodà pod pregrado Triglava in se trudno spustijo vanje, da počijejo in se nasitijo. To so race mlakarice, včasih potapljavke in črne liske.

Gladina vode je mirna. V njej se ogledujejo vrhovi in stene kakor v ogledalu.

Jeleni:

Stari Klemen in Rok se napotita skozi poključke gozdove v gore. Od časa do časa ju premoti zamolklo rohnenje — jelenji ruk. Poleti je jelenjad izgubljena v drevesnem morju sem in tja, v prvih jesenskih dneh pa se zbere v trope. Gozd odmeva od zamolklega rukanja. To je najmočnejši klic, ki ga človek nikdar ne pozabi. Izzivanje tekmecev in vabljenje nevest. Jeleni se spopadajo, da treska, kakor bi se lomilo drevje, ko udarja rogovje ob rogovje. Slabši jelen vedno zbeži in odstopi mesto močnejšemu.

Lovca blodita nekaj časa po gozdu, potem obstaneta na robu poseke ob debeli, mogočni bukvi. Povzpeta se po majavi lestvi, pritrjeni na verejo in kmalu obsedita na obršnjaku — visoki preži.

Hladen veter uspravajoče ziblje rumene trave in češe glavice pozne-

ga, umirajočega cvetja. Nad njima šelestijo listi in kakor pijani metulji padajo z vej. Poseka oživi. Na skalnem robu izstopi gams. Brezskrbno muli travo in obira grmovje.

Velika črna ptica prileti z nerodnim zamahom peruti na drevo poleg njiju. »Drrrr — drrrrr,« trka s kljunom po deblu, da votlo doni v tišino jesenskega gozda. »Drrrr — drrrr,« dolbe trmasto v drevo, da letijo drobne iveri izpod dletastega kljuna in snežijo na tla. Gams prisluhne. »Piju — kri-kri-kri...«, se v daljavi oglašata zategli klic druge črne žolne. Poseko prebegne tropič srnjadi. Kmalu se izgubi v gozdu.

Tedaj se v gozdni temini koritaste grape oglasi votlo odmevajoče rohnenje. »Auioa — auioa — auioa — auioa — auioaaa.« Lovca se zdrzneta. Glas je vedno bliže. Kmalu zagledata globoko spodaj, kjer se začne gorska močvara, kako jelen zabrede v vodo. Prebrede jo in se pojavi na jasi. Za njim se prikažejo iz gozda tudi košute. Na drugi strani se oglasi drug jelen in se bliža tropu.

Prvi pričaka svojega tekmeca s sklonjeno glavo, paročki rogovja mu štrle naprej kakor meči. Jelena trčita z rogovjem in zaplešeta v nepopustljivem boju.

Divji lovec:

Lovcema ne uide, da jelenjad postaja nemirna. Košute vohajo v zrak in se pomikajo s poseke. Za-

čutile so nevarnost. Nenadoma ves trop zbeži. Lovca vsak s svojim daljnogledom napeto pričakujeta, kdo je spodil jelenjad.

Kmalu se na robu močvare med resastimi čopi prikaže postava.

»Glej ga, hudiča,« vzklikne Klemen, »kaj pa ima ta opraviti tukaj!«

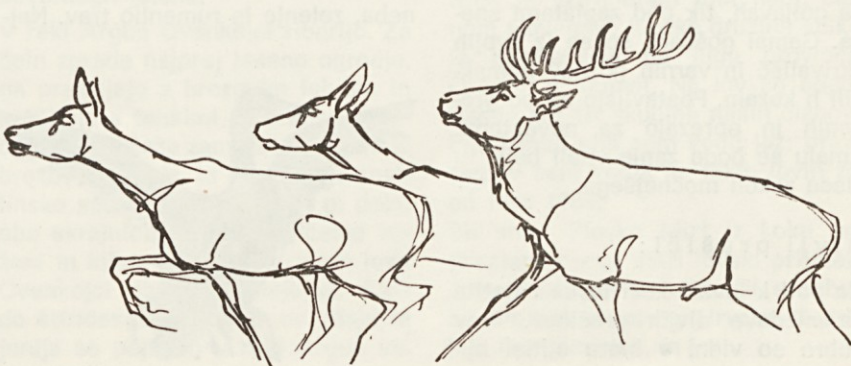
Ko se možakar pomoli iz vejevja, vidita sloko postavlo s puško v rokah in s črno nogavico na obrazu, pokritega s poklapanim klobukom. Divji lovec napravi samo še nekaj korakov in se nagonsko ozre proti visoki preži na bukvi. Zagleda oba lovca. Prav nič ne pomišlja. Urnih korakov zbeži skozi goščavje in jima kmalu izgine izpred oči v visokem gozdu.

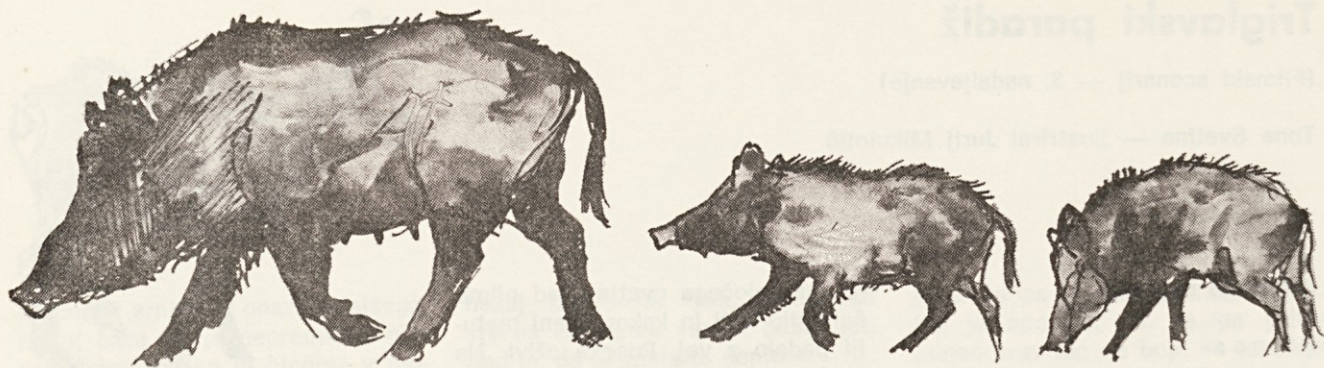
»Ustrelil bi mu za pete,« pravi Rok.

»To pa ne,« odvrne Klemen. »Ti njemu pod pete, on pa vate. Kaj veš, kdo je. Nekaj jih imam na sumu. Posebno zdaj jeseni, ko bodo gamsi zbrani v trope, najbrž ne bo miru...«

Nejevoljna se lovca spravita s preže in se napotita k robu močvare, kjer si ogledata med sledovi jelenjadi tudi sledove divjega lovca.

»Nogo ima veliko kakor otroški

grob, samo za tri take vem v dolini,« meni Klemen, poklekne in izmeri odtis.

Gamsja svatba:

Mrzle sape opozore divjad, da se gorovju približuje čas snega. Živali, ki zimo prespijo, pripravljajo svoje brloge.

Medved potepuh si je izbral globoko skalno luknjo in se zavlekel vanjo. Tudi jazbeci so si oskrbeli brloge. Svizci na sedlu med Toscem in Draškim vrhom so postali leni in otrpli. Zadnje šope trav znašajo v svoja podzemska gnezda. Veve- rice pa semena v svoja dupla.

Polhi so se jeseni dobro mastili z žirom in se zavlekli v svoja prezimovališča v okrilje debelih korenin, kjer bodo prespali zimo.

Srnjad je postala siva, gamsi pa črni.

Klemen in Rok se podasta v srce triglavskega pogorja, k Triglavskim jezerom. Vzpenjata se prek Vogarja. Pod njima leži mirna ploskev Bohinjskega jezera, nad njima pa kipe vrhovi Triglava. Kjerkoli gresta, opazujeta gamse. Prek Dednega polja sta namenjena v »gamsji raj«. Na gorskih vrhovih je sneg. Narava umira. Tudi sem in tja po dolini se že belijo zaplate snega. Veter pa nad prepadi vrtinči usahlo listje. Gamsi se že zbirajo v trope na goljavah, tik pod zaplatami snega. Gamsi goščarji so se iz svojih skrivališč in varnih goščav pomaknili h kozam. Postavljajo se po grebenih in oprezajo za nevestami. Kmalu se bodo zanje vneli boji; tu vlada zakon močnejšega.

Divji prašiči:

Na poti k lovski koči lovca naletita na sledove divjih prašičev. Prav dobro so vidni v blatu odtisi nji-

hovitih parkljev. Leto za letom prihajajo in odhajajo kot stalni gostje.

Zemlja na planini je razrita od klinastih rilcev, kakor bi orali plugi. Divji prašič je plah in ga je zelo težko upleniti. Treba bi bilo počakati na polno luno, da bi ga lovec lahko dobil na strel. Goščavje okoli planin pa je preveč prostrano, da bi prašiča staknil podnevi. Divji prašiči so potepuhi. Odhajajo s planine na planino in kdo ve, kje sedaj rijejo.

Medtem ko lovca gledata sledove njihovih rilcev in parkljev, v gozdu, precej daleč stran, dvigne star divji merjasec glavo in vstane. Počasi se napoti skozi gozd. Od časa do časa z rilcem prevrne kamen in s čekani odtrga korenino. Za njim se pomikajo še trije: svinja in dva že velika mladiča. Medtem pazljivo vohajo na vse strani. Tu se ne čutijo tako varne kakor v kočevskih gozdovih in v Gorjancih, od koder so se razširili širom po Sloveniji. Ko bo zapadel debel sneg, se bodo vrnili nazaj v dolino, tja, od koder so se pritepli v planine. V gorskih gozdovih, kjer zapade nekaj metrov snega, bi od gladu poginili.

Jezera:

Lovca se vzpneta do Triglavskih jezer. Čudovita so, ledeno mrzla in kristalno čista. V njih odseva barva neba, zelenje in rumenilo trav. Naj-

lepša so v umirajoči jeseni. Dolina med Komarčo in stenami Triglava, brez dvoma najlepša v Julijcih, je obdana od belih vrhov, ki označujejo meje Triglavskega parka.

Prvo in drugo triglavsko jezero sta ledeniška ostanka. Skoraj vse leto sta zaledenela. Le v izjemno vročem poletju se zablesti voda, ko da bi se v gorovju odprlo novo oko. Tretje triglavsko jezero je obdano od ledeniških grobelj in skal osamelk. Skale se leto za letom kršijo v steni Tičarice in drviyo v dolino. Voda je mirna in koničasta piramida Tičarice se ogleduje v njej.

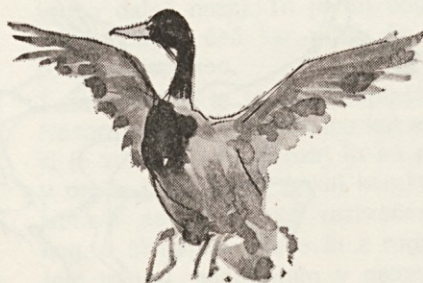
Nad Ledvičnim jezerom, ki je največje, kraljuje Lepa špica. Gora polica in cvetja se s prepadno steno strmo spušča v Trento.

V Črnem jezeru, zadnjem izmed triglavskih jezer, ki leži že na meji smrečja in na začetku viharikov, je voda izjemno temna. Obdajajo ga mogočne skale, ki so nekoč zgrmele iz bližnjih sten. Temno barvo mu daje dno in zelenje visokega smrečja, ki v njem odseva.

Veliko Krnsko jezero je najvišje ležeče jezero, ki je naseljeno z ribami. V njem so se dobro prijelo postrvi zlatovčice. Čeprav so shirane, ker ni obilo hrane, ne izumro. Hranijo se z mrčesom, planktonom in z ribicami.

Od tod se dobro vidi gorovje Krna in Rdečega roba. Pobočja so prevotlena s strelskimi jarki in bunkerji, preraslimi s travo. Med usahlimi bilkami rjavijo bodeča žica in drobci granat. Tu, kjer se sedaj pase divjad, so v prvi svetovni vojni množično umirali ljudje. Nanje nas spomni še kaka zarjavela čelada in bela, od dežja in snega sprana kost, ki se še najde med okruški melišč.

(Se nadaljuje)

Po lovskem svetu

Življenje ovenkejskih lovcev

Poročilo Hinhue v esperantskem mesečniku »Iz ljudske Kitajske«
Prevedel in priredil Vladimir Komidar

Raziskovalna odprava Zavoda za proučevanje narodov pri Kitajski akademiji znanosti je med svojim večletnim delom zbrala obsežno in dragoceno gradivo. Med drugim se je bavila tudi z raziskavo zgodovine narodnih manjšin v avtonomni regiji Notranji Mongoliji.

V tem sestavku se bomo seznanili s šegami ovenkejskih lovcev, ki prebivajo v goščavi visokogorja Hing-an, poleg reke Argun. Pred osvoboditvijo Kitajske v letu 1949 so ti lovci živeli še na stopnji nezravnih družbe.

V ulilengu

Ovenkejci imenujejo svojo primitivno rodovno skupnost ulileng. V izvirniku pomeni ta beseda: sinovi in vnuki, sostanovalci. Ulileng je torej združba krvnih sorodnikov.

Člani imenovane rodovne skupnosti se drže stare šege in običaja, zroč v vzajemnosti in medsebojni pomoči svojo dolžnost. Če na primer komu zmanjka žita oziroma živil, jih lahko vzame pri rodbini, ki jih ima več, kolikor jih potrebuje. Često si med seboj izposojajo orodje in potrebščine, ne da bi jim bilo treba plačevati kakršnokoli najemnino, mnogokdaj jim niti ni treba za to vprašati lastnikov. Šrambe oblek in jedil, kakršne si lovci zgrade v gozdu, nikdar ne zaklepajo. Orodje in potrebščine seveda vračajo, hrano pa le, kolikor je imajo zase dovolj.

Za Ovenkejce so vsi ljudje enaki. Vsak izmed njih smatra za častno in neodklonljivo dolžnost podpirati vdove in vdovce, sirote in osamljence. Ker Ovenkejec ne dovoli brezdomstva, odpre vsakemu poštenemu delavnemu ali potrebne- mu človeku svoja vrata. Pri delitvi lovskega plena: mesa in kož daje večji obrok delanezmožnim ljudem in takim, ki v ulilengu nimajo sorodstva. Tako dobe včasih dobri lovci manj od drugih. Glede hrane se zadovolje s količino, ki jo potrebujejo. Kraja in grabež sta velika prekrška. Tako so vzgojeni izza

otroških let. Neznani jim je boj za prednost v lastnini.

Javno mnenje pri svojih sklepih visoko cenijo. V svojih odnosih se ti lovci drže starodavnega nenapisanega pravilnika.

Priljuden suogedžau

Severni jelen je eden izmed glavnih pomočnikov ovenkejskega lovca. Po ulovu ga hranijo z mahom in udomačé. Imenujejo ga suogedžau. Po svoji naravi je severni jelen blag. Hraní se z lišaji in mahovjem ter prebije noč na prostem; ne potrebuje nikakršnega zaklona. Severni jelen živi zvečine 15 do 20 let. Močan jelen lahko nosi tovor, težak okrog 40 kg. Pozimi more voziti brez prestanka kakih 20 km, poleti pa kar nekaj deset kilometrov. Košuta povrže na leto do 2 mladiča.

Ko se Ovenkejci odpravijo na lov, jim jeleni nosijo ali vozijo življenjske potrebščine. Če se Ovenkejci selijo, jelenom naprtijo celó otroke in starce. Lovci z jeleni obzirno ravnaajo, posebno rade jih imajo žene in jim dajejo okrasna imena.

Smuči in čoln iz brezovega lubja

Pozimi je visokogorje Hing-an pokrito z debelo snežno odejo. S smučmi opremljeni Ovenkejci drse sem in tja po gorovju, ko love divjad. Po izročilu tega kraja so smuči izum Ovenkejcev. Lovci izdelujejo smuči iz lahkega in odpornega borovega lesa in jih pokrijejo s kožo severnega jelena.

V reki Argun Ovenkejci ribarijo. Za čoln zgrade najprej leseno ogrodje, ga prekrijejo z brezovim lubjem in prešijejo s tenkimi koreninami rdečega bora. Reže zamažejo z oljem iz brezovega lubja, ki mu dodajo rastlinsko smolo. Tak čoln je 9 m dolg, obe skrajnici sta mu koničasto zoženi in kljun dvignjen. V njem love Ovenkejci ribe, ki tehtajo od dveh do štiridesetih kilogramov. Maja in junija se pojavijo v reki Argun ve-

like količine luskinavk in krapov. Ovenkejci jih love z vilicami. Tedaj so jim glavna jed ribe, iz njihovih kož pa si izdelujejo obleke, tobaknice in vreče.

Podedovana umetnost

V svoji zgodovini so si Ovenkejci ustvarili celó lastno književnost in umetnost, v svojskem slogu. Iz brezovega lubja izstrižejo ali v brezov les vdolbejo like ptic in drugih živali, na primer raco, severnega jelena. Tako izdelujejo tudi igrače za otroke. Na orodje in posodje vdolbejo ornamente cvetic, dreves, gora, kamnov itd.

Njihova književnost je vezana na ustno izročilo, ki se prenaša od člana do člana lovske rodovne skupnosti. Sestavljajo jo pripovedi o nastanku človeštva, o zmagi nad zlom in zgodbe o življenju lovcev, ko so še rabili lok in puščico. Zgodbe pripovedujejo zlasti o odnosu človeka do narave in o boju med dobrim in zlim. V pripovedih ni sledu o zatiranju in izkoriščanju človeka po človeku.

LOV NA LOSA V DIVJINAH SEVERNIH KANADSKIH GOZDOV

Tisočem lovcem v severnih državah ZDA in Kanade jeseni, ko se prebarvajo gozdovi in se čuti v zraku vonj po odmirajočem listju, v strasti zatrepeta srce. Začenja se veliki čas lova na losa, lov na največjo divjad severne poloble.

Srce je vztrepetalo tudi nam, članom slovenske lovske družine »Elk« iz Kitchenerja na jugu province Ontario v Kanadi. Na lov so odpotovale kar tri skupine naših članov. Eno izmed njih sem vodil jaz; pravzaprav sem vodja na takih lovih že od leta 1969.

Šli smo: Slavko Mirt iz Loke pri Brestanici, moj stari lovski prijatelj John Daloš, ki je pripeljal s seboj še svojega prijatelja Hrvata, Gabrijela Damjanovića, in jaz.

Ob uplenjenem velikanu — po amerikansko: (z leve) uplenitelj Ivan Plut, Slavko Mirt in Gabrijel Damjanović

Vozili smo 891 milj (1 angl. milja = 1609 m) daleč proti severu, s tovornjakom in z osebnim avtomobilom. Tak lov zahteva kar veliko priprav in s seboj je treba peljati tudi veliko reči, ki so nujne pri taborjenju. Peljali smo se do majhnega mesteca White River. Tam pa smo morali vse skupaj iz avtomobilov preložiti v vodno letalo, s katerim smo potem odleteli še 85 milj globoko v pravo divjino, koder ni več cest. Pristali smo na reki Gum River, ki prav tam teče skozi dvoje jezer Michowawa. Pravzaprav je to eno samo jezero, ki pa je na nekem mestu zelo zoženo. Ob tem jezeru smo si torej izbrali prostor za naš tabor. Moji prijatelji so se takoj lotili dela. Jaz in pilot pa sva še enkrat poletela nad okolico jezera, da bi iz zraka ugotovila sledove velikih jelenov, saj jih je moč opaziti še z višine do 300 m. Res sem med poletom nizko nad drevesi videl več losjih sledov, ki so vodili k reki ali v močvirja okrog reke in nazaj v gozd. Zadovoljen z uspehom »izvidniškega poleta« in z dobrimi obeti za naš lov — me je pilot spet pripeljal na obrežje reke blizu taborišča, ki so ga prijatelji medtem že skoraj postavili. Utrujenost nas je kar hitro spravila v spalne vreče in zaspali smo v pričakovanju naslednjega dneva. Zbudili smo se že ob štirih zjutraj.

Ko smo pomolili glavo iz šotora, sem zagledal zasneženo pokrajino v siju mesečine. Oktober, a že sneg! Divjina še spi, tišina pa naravnost vpije. Valovi v jezeru se lesketajo v lunini svetlobi. Hitro pozajtrkujemo in — hajd na lov. Če hočeš dobiti losa, moraš biti na čakališču že v jutranjem mraku.

S prijateljem Slavkom sva sedla v kanu in odveslala na jezero. Skozi ožino sva prešla v drugi del jezera, ki se globoko zajeda v pravi deviški pragozd. Tam sem na obali, ob stečinah losov, postavil Slavka. Sam sem pa odveslal nazaj proti River Cascade, v ožino, koder je bil prehod losov čez reko.

Nisem še prišel do svojega mesta, ko na Slavkovem stojišču počil strel. Padel je prvi velikan. Meni se boginja Diana ni tako kmalu nasmehnila. Šele ob treh popoldne sem skozi strelni daljnogled svoje winchesterke vendarle pomeril v pleče ogromnega samca z vrhunsko trofejo, ki se je po dobro pomerjenem strelu zrušil na mestu.

Naslednji dan je John zrušil kar dva v isti rečni ožini, koder sem jaz svojega.

S tem je bil naš lov pri kraju, saj smo štirje lovci smeli odstreliti le štiri lose.

Na drevesu nad našim taborom so zaplapolale štiri rdeče zastave, zna-

menje pilotu hidroaviona, da je bil lov uspešen.

Nato je prišla spet noč. In da naš uspeh le ne bi bil tako nedolžno lahek, je poskrbel rosomah, najkrevoločnejša in najbolj napadalna zver severnih gozdov Kanade, ki se je boji celo veliki grizli. To se je zgodilo takole:

Uspešen lov smo seveda proslavili po domače: spili smo nekaj viskija in nekaj steklenic vina. Dobro razpoloženim so se nam sprostile glasilke in zadonela je pesem. S Slavkom sva zapela našo »Lovec je na štoru spal«, prijateljka sta pritegnila »à la sordina«, ker besedila pesmi nista znala. Ne vem, če smo peli ravno uglaseno, res pa je, da je naša pesem tako raztogotila rosomaha, ki je bil najbrž na svojem lovskem pohodu, da je prišel čisto blizu taborišča in začel divje protestirati, da so se nam lasje ježili. Zagrabili smo puške in streljali v noč, v gozd, od koder so prihajali glasovi te velike, medvedu podobne kune. Sicer pa, če smo pošteti, moramo reči, da je bil pravzaprav rosomah upravičen protestirati s svojim rjoventjem.

Naslednji dan, kmalu zjutraj, je prispelo letalo in odleteli smo do »civilizacije«, kjer sta nas čakala naša avtomobila. Ko smo prispeli domov, se je v mestu kmalu razvedelo, kako uspešna je bila naša ekspedicija. Dobili smo čestitke od vsepovsod.

Za konec sem dolžan še pojasniti svojim slovenskim kolegom-lovcem. Marsikdo v domovini bo pomislil, da je tolik odstrel — 4 losi naenkrat — preobilen, češ da gre lovec v Sloveniji na srnjaka, gamsa, jelen ali desetkrat, preden sproži puško. Tudi jaz tu v Kanadi sem se spočetka tako obnašal, a sem redno ostal brez plena. Skoraj bi se me bilo prijelo ime »skunk«, kakor tu v Kanadi pravijo lovcem, ki se jih kronično drži smola. Moral sem se amerikanizirati. Zdaj ne premišlujem dolgo, temveč hitro užgem. Po amerikansko!

Sicer je pa v Kanadi odstrel divjadi številčno omejen. In lovne dobe so zelo kratke. Upoštevati je treba tudi velikanske razdalje in drugo. Ne vem, kako bi lovci v Sloveniji po večkrat šli na enega in istega srnjaka, ga opazovali itd., preden bi se odločili za strel, če bi morali npr. nadenj na Šar planino.

Ivan Plut

Literatura

Izbrana dela Toneta Svetine

Letos, maja, je založba Borec izdala izbrana dela Tone-
ta Svetine, ki vključujejo, poleg njegove tako znane
Ukane v treh delih, še novo
delo: Ognjeni plaz, roman-
sirano kroniko jurišnega ba-
taljona 31. divizije in Orlovo
gnezdo, njegovo najzgodnejše
delo, ki je prvič izšlo pri
založbi Lipa leta 1963. Tudi
njegov znani alpinistični ro-
man »Stena« ni zajet v tej
zbirki, ker je ravno izšel
(v 4. ponatisku) pri Cankar-
jevi založbi. Tako je Tone
Svetina še za življenja do-
čakal izdajo svojih izbranih
del, kar je dočakal le redke
slovenski pisatelj.

Celotna naklada izbranih del
je za slovenske razmere iz-
redno velika, kar 6000 izvo-
dov (polovica v kompletu in
polovica posamično). Vendar
je založba prepričana, da bo
tudi ta zbirka kmalu pošla,
kot so pošle vse knjige iz-
pod Tonetovega peresa. Uka-
na npr. je do zdaj izšla in
bila kmalu razprodana v
55 tisoč izvodih. Poleg tega
je bila prevedena še v srb-
sko-hrvatski jezik (5000 izvo-
dov), v češki (30 000 izvodov),
in ruski (100 000 izvodov).
Povsod je bila hitro razpro-
dana. Odlomke iz Ukane so
prevedli tudi Poljaki.

V tej novi zbirki Svetinovih
del v založbi Borec je samo
Orlovo gnezdo knjiga, ki
spada v ožjem pomenu bese-
de v čisto lovsko beletristi-
ko. Vendar so prav to knjigo
težko pričakovali številni
lovci in drugi ljubitelji Sveti-
nove pisane besede, ker je
prva naklada kmalu pošla in
mnoge knjižne police lovcev
so ostale brez nje.

Orlovo gnezdo je pravzaprav
zbirka kratkih lovskih pove-
sti in črtic, skupaj 26. Tu so
zbrani biseri slovenskega lov-
skega pripovedništva: »Špi-
kova sled«, ki je leta 1957
dobila prvo literarno nagrado
Lovske zveze Slovenije —
»Trofeja«, »Ugaslo ognjišče«,
»Okopneli plaz«, »Orlovo
gnezdo«, »Oblak nad prepa-
dom« in druge povesti, ki
vse opisujejo danost vsemu
živemu — boj za obstanek,
boj z naravo in njenimi silami
— in naposled tudi boj s
samim seboj, s svojimi na-
sprotji, s svojo podzavestno
slo po zmagovanju, po pre-
magovanju samega sebe,
svojih slabosti in temne sle-
po uničevanju, kajti težko je
biti človek. »Človek je ne-
spoznat. Ob največji bli-
žini so vmes daljave, vmes
so svetovi, ozvezdja...« je
rekel pisatelj Tone.

Orlovo gnezdo močno pose-
ga v tematiko, ki jo je Tone
obravnaval v svojem knjižnem
prvencu »Lovčeva hči« (iz-
dala zal. Lipa 1957), vendar
umetniško in izpovedno bolj
dognano in dovršeno. V Or-
lovem gnezdu se povzpne
visoko iznad žanra slovenske
domačijske povesti v umet-
niško bolj dognano podobo
odnosa: človek — lovec —
žival — narava — boj. Člo-
vek je kot bitje nad vsemi
drugimi vrstami v naravi; lov
pa je najpristnejši in najbolj
prvinski odnos do narave.
Kakor se bije boj za obsta-
nek znotraj vrst, tako se bije
med vrstami. Zmaguje (sko-
raj) vedno močnejši in bi-
strejši. Mladost se združuje
z močjo, starost z izkušeno-
stjo in pretnostjo. Prav tak
boj se bije med človekom
kot pripadnikom svoje vrste,
med razredi, skupinami, po-
samezniki, ter med člove-
kom in drugimi vrstami v
naravi.

Zato ne bi bilo prav, ločeno
obravnavati Orlovo gnezdo

od drugih Tonetovih del, kaj-
ti njegovi literarni junaki so
v vseh situacijah lovci oz.
bojevniki. Kot taki so mo-
ralni ali nemoralni; so ropar-
ji, nasilneži in osvajalci; so
borci za pravico, borci za
svoj obstoj in obstoj svoje-
ga naroda; so hrabri, požrtvo-
valni, nesebični, zvesti, a tudi
surovi »nadjudje«, zahrbtni
karjeristi. (Zato pripomba v
oklepaju zgoraj, da »skoraj«
vedno močnejši zmaga. Pri
vrsti »človek« v posamezno-
stih to več ne drži.)

Tonetova dilema je nasilje in
kako se ljudje do njega opre-
deljujejo. Je to surova drama
za biti ali ne biti. Gre za
preizkušanje moči — fizične
in psihične; gre za etično
pojmovanje, za moralni ali
nemoralni odnos do teh naj-
bolj prvinskih eksistenčnih
vprašanj.

Vojna je nesmisel. Vojna ne
rešuje eksistence človeštva,
ampak boj proti vojni, boj
proti osvajalcu, ki vdira tja,
kamor ga nihče ni klical, boj
proti surovosti, nasilju, raz-
človečenju je naša ne samo
patriotična, temveč čisto člo-
veška, visoko etična dolž-
nost.

Zato sta si lov in bojevanje
v marsičem podobna: Oboje
je boj. Boj za ohranitev in
obstoj ali — uničenje. In nad
vsem tem lebdi skrivnost
smrti. Smrt, ki je naravni ko-
nec vsega, ki ji nihče ne
ubeži, a je hkrati tudi posled-
nje odkritje, s katerim pa se
ne more nihče več okoristiti.
Še en razlog je, da ne mo-
remo ločiti Orlovega gnezda
od drugih Tonetovih del.
Njegovo pisanje je najbolj
iskrivo, kadar opisuje naravo
in lov. Mimo narave in lova
ne more v nobenem svojem
delu. Lovu je posvetil naj-
lepše strani.

Sicer ne garnira svojega pisa-
nja po željah bralcev. Vselej
je vnet pristaš resnice: gole,
včasih krute, brezobzirne, ki
žge! A vselej samo resnice.
Vedno kljubovalen, samo-
nikel in uporniški, ki gre do-
sledno prek modnih literarnih
tokov svojo lastno in izvirno
pot. Pot pisatelja, kiparja,
bojevnika, lovca.

Prav zato spadajo Tonetova
zbrana dela, vsa, ne samo
Orlovo gnezdo, na vsako lov-
čevo knjižno polico.

J. P.

Pisatelj in kipar T. Svetina v nobenem svojem delu ne more
mimo lova, ki je najpristnejši in najbolj prvinski odnos do
narave

Lovski oprtnik

Čudna lovska in gozdarska pota

Avgusta 1976 so poklicali lovskega in gozdarskega strokovnjaka iz Zahodne Nemčije, da strokovno svetuje, kako preprečiti veliko škodo od jelenjadi v snežniških gozdovih. Ali smo res Slovenci tako slabi gozdarji in lovci, da sami ne znamo najti skupnega jezika?

Zelo mi je bilo žal, da ni bil navzoč nihče od ZLD Postojna, katero sem končno zastopal jaz edini — njen častni član in bivši upravitelj teh gozdov. Z menoj je bil tudi stari lovec Stane Primc.

Ob 8. uri je bil zbor na Mašunu. Spočetka nisem vedel, za kaj gre, dokler mi ni ing. A. Simonič predstavil inženirja iz ZRN. Prisotnih je bilo tudi več zastopnikov GG Postojna, notranjske lovske zveze in — menim — da tudi zastopnik Inštituta za gozdno in lesno gospodarstvo v Ljubljani. Le-tega sem naprosil, da bi vso zadevo objavil tudi v LOVCU. Obljubil je, a samo obljudil. Ker v našem glasilu ni bilo ni-

česar, bom jaz skušal o tem povedati nekaj oziroma izraziti svoje mnenje, kje so glavne napake. Sicer pa mora biti nekje zapisnik o dolgi debati v tako imenovanem Teksasu, v dobri in zelo prijazni gostilni (grad Snežnik pri Pudobu).

Najprej smo se peljali do prve obore, ki je bila tedaj seveda prazna, brez jelenjadi. V neposredni bližini je Leškov grm z veliko krmilnico. Potem smo z avtomobili v gosjem redu nadaljevali pot proti Mezališču. Med potjo smo se ustavili. Nemcu in vsem drugim sem pokazal, da se tukaj jelenjad ni dotaknila niti enega drevesa. Potem smo si ogledali še Gašperjev hrib, Tri kaliče, kjer ni nikakih škod. Nadalje smo šli na veliko krmišče v Grajševki, kjer se koncentrija jelenjad v velikem številu in tam okoli seveda povzroča tudi veliko škodo na drevju.

Na posvetovanju oziroma konferenci v že omenjenem gostišču sem nazadnje tudi jaz povedal svoje mnenje: Snežniški masiv moramo ločiti v dva dela, na severni in južni. Drugačni so pogoji na severnem kakor na južnem delu. Na severnem sneg pade in ostane. Na južnem delu — Gomance, Okroglina, Sviščaki, Mašun — pa veter in sonce naredita čistine brez snega, kjer se rada za-

držuje divjad. Take čistine bi bilo treba čuvati, ne pa jih pogozditi. Kje naj sicer divjad dobi hrano! Mačehovski odnos do divjadi izvira še od bivšega direktorja GG Postojna. Pod njegovim vodstvom so podrast v gozdovih celo uničevali s strupom! Na čigavo škodo? Na škodo gozdov in divjadi! Ob takem načinu gospodarjenja z gozdovi se jelenjad mora lotiti dreves! Tako gospodarjenje seveda potem vodi do gradnje obor, ki zahtevajo velike investicije. Toda obore niso rešitev za divjad, to so koncentracijska taborišča, ki prosto živečo divjad spreminjajo v poldomače živali, v živali brez lastnosti in navad prave divjadi. Velik vzrok za škodo od jelenjadi (in tudi od druge divjadi) so nadalje velika in razmeroma maloštevilna krmišča. Ob njih se zbirajo prave črede. Številna divjad pa kljub temu ne more hkrati na krmišče. Škoda na drevju je neizbežna! Velike zimske koncentracije jelenjadi bi bilo moč preprečiti s številnimi majhnimi krmišči; po mojem mnenju naj bi jih bilo na celotnem snežniškem masivu kar ca. 300. To bi bilo nujno treba urediti takoj, prav tako pa tudi takoj začeti drugače gospodariti v gozdovih, če hočemo še imeti prosto živečo jelenjad. Če najdemo takšen skupen jezik gozdarji in lovci, ne vidim nobenih problemov.

Prosim, da me v korist lovstva in gozdarstva dopolnijo vsaj navzoči na omenjenem posvetovanju oziroma konferenci.

Franc Derečin

Kako sem doživel uresničevanje novega lovskega zakona

Novi lovski zakon oziroma zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter upravljanju lovišč smo dobili v začetku novembra 1976. Prinesel je tudi nekatere spremembe o izvajanju lova. Po 48. členu je srnjad in jelenjad dovoljeno loviti na pritisk z največ tremi gonjači in brez psov. Razlika je torej v tem, da je prej na pritiskih lahko sodelovalo

neomejeno število gonjačev s (enim) psom.

Lovska družina Mala gora je 26. 12. 1976 priredila skupni lov. Zbrali smo se na zbornem mestu ob napovedani uri. Vodja lova nam je v kratkem povedal, da bomo izvedli pritisk na jelenjad in srnjad skladno z novim lovskim zakonom. Potem smo strelci izžrebali stojišča. Voščili smo si dober pogled in že nas je postavljalec vodil na stojišča. Dobil sem stojišče v dokaj gostem smrekovem sestoju. Vidljivost ni bila najboljša, komaj sem videl oba sosednja strelca. Bilo je mrzlo, brez snega, zemlja zmrznjena.

Okrog mene je zavladala prava gozdna tišina. Prepustil sem se razmišljanju, le kakšen bo uspeh takega pritiska. Minilo je četrte ure, ko začujem prvi strel. Postal sem bolj pozoren na okolico. Zvrstilo se je še nekaj strelcov, ko opazim, da se je med smrekami nekaj potegnulo. Opazil sem lisico, ki je nekaj trenutkov postala in oprezala, če je pot, po kateri se je namenila, varna. A se je zmotila; v lahkem teku se je namenila proti meni. Dvignil sem puško in jo spremljal, da je prišla na primerno razdaljo. Sprožil sem in obležala je v ognju. Še je bilo slišati nekaj strelcov, nakar se je vse zopet umirilo.

Iz razmišljanja so me zdrabili koraki strelcev, ki jih je postavljalec pobiral od stojišča do stojišča. Na zbirališču smo ugotovili plen: jelen šiljar, srna in tri lisice.

Ponovno smo žrebali, za stojišča v drugem pogonu. Iz klobuka lovovodje sem izvlekel števil. 83. Vedel sem, da bom stal nekje na koncu vrste strelcev. Nisem se zmotil. Moje stojišče je bilo v redki bukovini z dokaj gosto podrastjo.

Približno deset minut sem čakal, ko je gozdno tihoto vznemiril strel. Za njim jih je jeknilo še nekaj, ko se mi je zazdelo, da čujem šumenje. Nisem se zmotil, na nasprotni strani doline se je prikazal trop jelenjadi. Z daljnogledom sem ugotovil jelena šiljarja, košuti, telico in teleti. Vodnica tropa je izbrala pot čez dolino v smer proti meni. Pripravil sem puško in čakal,

Mati-srna je srnico v času prska pustila samo Foto J. Pesjak

Lovsko udejstvovanje ni samo s puško čez ramo, ampak tudi s krampom in lopato pri delih v lovišču Foto I. Napotnik

da se trop pokaže iz doline. Kakor ure so bili dolgi trenutki, dokler se izza roba ni pokazala košuta vodnica. Ustavila se je in oprezala. Pomeril sem. Čez kobilico sem naravnal muho na njeno pleče. Toda nisem skrivil prsta, ker imamo lovci tudi nenapisan zakon, ki prepoveduje streljati živali vodnice. Hipno se je košuta zdrznila, kajti sapa ji je prinesla v nos moj dah. Pognala se je med bukvami, za njo pa ves trop, ki je čakal za robom na njen znak. Kakor v filmu so brzeli proti sosednjemu stojišču, kjer je odjeknil strel. Trop se je razbil na vse strani. Jelen se je vrnil k meni na dobrih deset metrov, da sem si ga lahko natančno ogledal brez daljnogleda. Bil je v resnici lep, z dobro zasnovo. Ugotavljal je, kam se je spustila košuta vodnica. Ko je ugotovil, v katero smer se je pognala, se je v hitrem drncu spustil za njo. Potem je tišino zmotila le šoja, ki se je ogla-

šala blizu sosednjega strelca. Sklepal sem, da je nekaj položil na dlako. Kmalu potem sem zopet začul šumenje listja in pikanje suhljadi, vendar pod človeškimi koraki. Strelci so se vračali z drugega pogona. Povedali so, da je sosed uplenil tele. Seveda smo mu pomagali spraviti plen do ceste. Na zbornem mestu smo ugotovili lovino drugega pogona: košuti, telica in teleti. Odveč je bila na začetku moja bojazen, da na pritisku po novem ne bo uspeha.

France Novak

Petelinovo »šklocanje«

V drugi polovici marca letos me je lepo, toplo vreme spravilo v planino, da bi po treh letih morda zopet slišal velikega petelina. Pred več leti je na mestu, kamor sem se podal, redno pel, potem

je pa tamkaj njegovo klepanje utihnilo. Bali smo se že, da bo njegova pesem izginila iz naših revirjev, zato smo ga za par let popolnoma zaščitili. Zdaj me je torej močno zanimalo, če je zaščita kaj zalegla. Na mestu, kamor sem se podal, sem prej dvakrat videl kure. Prepričan sem bil, da mora biti tudi petelin v bližini. Res, uspelo mi je priti do petelina, v njegovo neposredno bližino. Vendar je po dveh začetih kiticah utihnil.

Potem sem sedel na štor in opazoval ter prisluškoval prebujajoči se naravi. In misli so mi nehote ušle daleč nazaj v vojni čas, v april 1943:

Partizani smo se vračali iz akcije na vzhodnem Koroškem mimo Kotelj in prespali v gozdu na prostem v Jedlovčki planini, v Ludranskem vrhu. Zraven mene so ležali vedno obvezno buden Stane (Stane Mavrič), vedno zelo previden Matjaž (Pavle

Žavčer) in vedno na svobodo misleči Luka (Franc Golob). Ko se je v smrečju oglasila prva taščica, me je Stane prijel za roko in me tiho poklical, da sem se obrnil na desni komolec in vprašal, kaj je.

Stane zopet zašepeče: »Čuj, tu spodaj nekdo hodi, da niso mogoče Nemci.« »Beži, beži, tu ne bo nikoli Nemcev, ker je spodaj neprehodno. Cesta je pa najmanj šest kilometrov niže v dolini,« odgovorim.

Zopet me Stane trdo prime za roko in zašepeče: »Kaj ne slišiš šklocanja?« Takrat sem se tudi jaz dvignil in prisluhnil v rahlo šumeče macesne pod nami. Na vzhodu se je že porajala jutranja zarja, da je Stane na mojih licih lahko opazil rahel nasmeh. Zato me je pomirjeno zopet vprašal, kaj neki škloca tam spodaj pod nami. Medtem se je prevadil še Matjaž in tudi Luka je bil že buden. Vsi smo napeto

prisluhnili tajinstvenemu klepanju, ki je polnilo dolino pod nami. Moji trije tovariši niso bili lovci, zato petelinovega petja niso poznali. Ko sem jim pojasnil, da je to pesem divjega petelina, so se jim razvedrili obrazi in sami sebi so se smejali. Seveda je petelin ob mojih besedah utihnil.

Tovariš Luka je pa dodal: »Petelinovo šklocanje je res lepo, samo da bi ga kaj kmalu lahko poslušali v svobodi.«

Jože Štajner, LD Jamnica

Jubilanti

Edvard Rehar, rojen v Spodnji Branici, je 27. januarja 1977 praznoval svojo 70-letnico. Izhaja iz kmečke družine, v kateri se je rodilo 10 otrok. Izučil se je za elektrovarilca v ladjedelnici v Tržiču (Monfalcone), kjer je bil potem tudi zaposlen, do 1. 5. 1943. Od takrat pa do osvoboditve je aktivno in organizirano sodeloval v NOB

na področju Tržiča in Furlanije. Nemška policija ga je aretirala in ga na srečo kmalu izpustila. Toda 17. 3. 1945 so ga, skupaj z vsemi člani NOO OF za severni del mesta Gorice, ponovno zaprli. Ko so nekaj tednov pred koncem vojne Nemci zapustili Gorico, je bil izpuščen. Vključil se je v briško-beneški bataljon NOV in se udeležil bojev s četniki, ki so se iz Jugoslavije umikali v Italijo.

Po vojni se je zaposlil pri mestnem ljudskem odboru v Solkanu, toda od leta 1948 pa vse do upokojitve leta 1974 je bil vesten in delaven tajnik okrajne oziroma področne lovske zveze v Novi Gorici. V merilu lovske zveze je vseskozi tudi vneto deloval na kinološkem področju. Najprej je bil član LD Grgar, potem LD Tabor-Dornberk in od leta 1955 član LD Gorica, kar je še sedaj. Mnogo let že sodeluje v upravnem odboru goriške LD, sedaj kot kinološki referent. Kljub visokemu jubileju še vedno rad zahaja v lovišče, predvsem opazovat divjad in naravo sploh. Svojo bogato lovsko znanje rad prenaša na mlajši lovski rod. Za sodelovanje v NOB in za delo po vojni je bil odlikovan z redom zaslug za narod III. stopnje, z medaljo za

hrabrost in z redom dela s srebrnim vencem. Za delo v lovstvu ga je LZS odlikovala z redom za lovske zasluge II. in I. stopnje, KZS pa za uspehe na kinološkem področju s srebrnim in zlatim znakom.

Jubilantu iskreno čestitamo k jubileju in mu želimo še veliko zdravih, zadovoljnih let v zeleni bratovščini. Hkrati se mu tudi zahvaljujemo za njegovo požrtvovalnost in uspešnost na področju lovstva in kinologije.

LD Gorica in ZLD Gorica
A. K.

Janez Brlogar

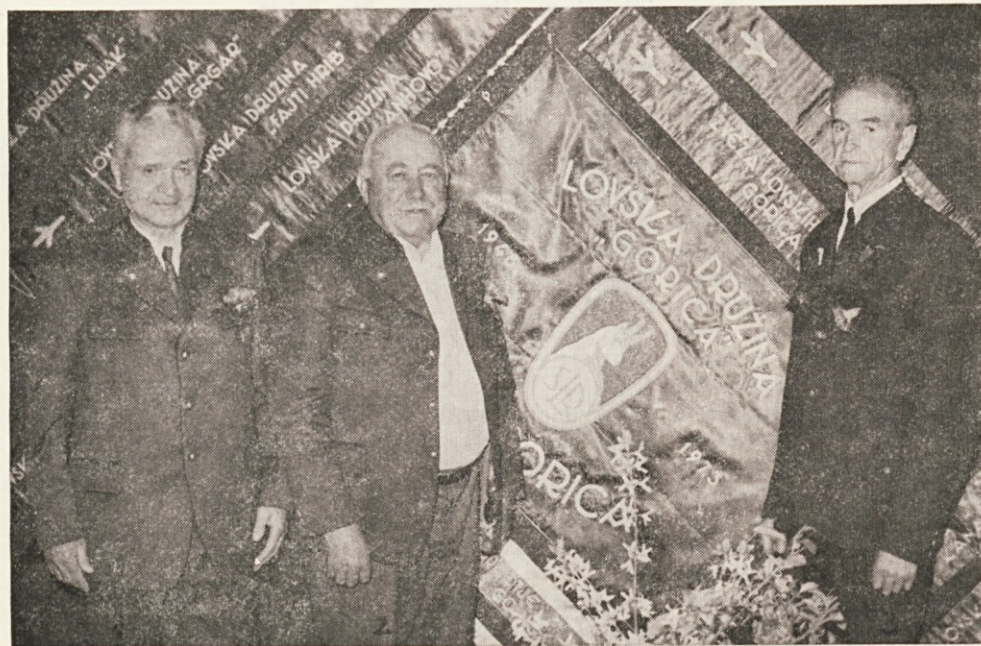
odgovorne naloge v gozdarstvu. Leta 1954 je bil npr. imenovan za direktorja GG Gorica.

Aktiven član zelene bratovščine je postal že leta 1923 v Idriji. Po prihodu v Jugoslavijo pa je bil lovec v Koštanjevi na Krki in v Vrbanji na Hrvaškem. Po vrnitvi na Primorsko se je najprej včlanil v LD Idrija, pozneje pa v LD Gorica. V LD Gorica je bil kot zelo aktiven član izbran za blagajnika, gospodarja, tajnika in štiri leta za starešino. ZLD Gorica mu je za vestno delo podelila diplomo.

Tovarišu Hribniku naše iskrene čestitke in še veliko let — dober pogled!

LD Gorica — A. K.

Ob otvoritvi društvenega prostora LD Gorica v Novi Gorici, 25. 3. 1977. Na sliki trije 70-letniki: (z leve) Vladimir Hribnik, Franc Lozej, Edvard Rehar

Janez Brlogar — 70-letnik

Ko ga srečavam pri naši lovski koči v Staršah, čilega in živahnega, pri opravljanju vsakodnevnih opravil, pa v lovišču in na lovih, bi mu ne prisodil, da si je na rame zadel že sedmi križ. Rodil se je 21. 11. 1906 v Podkumu, kot sin posestnika in lovca. Čeprav je domača hiša ponosno zrla na kar tristoletno lovsko tradicijo, je od šestih bratov edino Janez že kot otrok spremljal svojega očeta na lovih, kot šestnajstletnik pa si je že pridobil orožni list in po opravljenem lovskem izpitu tudi lovsko karto. Leta 1929 se je odločil, da se lovu posveti tudi poklicno; nastopil je službo lovskega čuvaja v lovišču inž. Janeza Žmavca v Dolah

pri Litiji. Tu je ostal vse do okupacije in izselitve v Nemčijo, kjer je prebil na prisilnem delu v premogovniku vsa štiri vojna leta.

Po vrnitvi v domovino si je našel delo pri GG Ptuj v Vurbergu, ko pa je vurberško fazanerijo prevzela LZ Maribor, se je tu zaposlil kot njen fazanerist. Leta 1954 je prevzel posle pomožnega lovskega čuvaja pri LD Duplek, po svoji upokojitvi pa je postal oskrbnik lovskega doma LD Starše, kar je še danes.

Lovec od pet do temena, še vedno odličen strelec in tovariš, da ga je treba iskati, je naš Janez še vedno v središču dogajanj v našem lovskem domu. Naj ti, dragi Janez, služi dobro zdravje tja do skrajnih meja človeškega življenja! Naj ti bo roka mirna in dober pogled — to ti od vsega srca želi, poleg članov LD Starše, tudi tvoj najstarejši sodelavec

Otmar Cvirn

Lovska organizacija

Osvežitev v LD Javornik

V soboto, 7. 5. 1977, je imel upravni odbor LD Javornik Postojna svojo prvo sejo po letošnjem občnem zboru. Problematika, ki jo je obravnaval skupaj z vsemi organi LD, je tako pomembna, da bo najbrž zanimiva tudi za druge lovske družine. Najprej smo konkretizirali sklepe občnega zbora. Ker niso bili določeni odgovorni nosilci nalog in ne roki za njihovo izvedbo, smo vse ustrezno konkretizirali. Konkretneje kot na občnem zboru smo se dogovorili o praznovanju letošnjega lovskega jubileja, 70-letnice obstoja slovenske lovske organizacije. Ta naš jubilej smo sklenili povezati z drugimi letošnjimi pomembnimi obletnicami, s 40-

Člani LD Kranjska gora se redno udeležujejo proslav na svojem območju. Slika jih prikazuje na krajevni praznik, 15. 5. 1977, pred hotelom Kompas v Kranjski gori pri odkritju spominske plošče enotam IV. armade in jeseniško-bohinjskega odreda, ki so maja 1945 tamkaj prisilile sovražnika, da je položil orožje. Foto B. Blenkuš

letnico ustanovitve KPS, s 40-letnico prihoda tovariša Tita na čelo partije in s 85-letnico njegovega rojstva. Začeli smo s pripravami, da bi za 29. november pripravili posebno lovsko prireditev.

Članom upravnega odbora, ki so sicer v glavnem isti kot v prejšnjem obdobju, sta letos poverjeni novi zadolžitvi: družbena samozaščita in varstvo okolja. Če lovci ne bomo takoj začeli z organiziranim delom in lastnim zgledom pri varstvu okolja, bodo tudi naši gozdovi kmalu postali odlagališče vseh mogočih odpadkov.

Drugemu delu seje UO so prisostvovali tudi novospregjeti lovci-pripravniki. Letos smo sprejeli v LD, ki je pred tem štela 45 lovcev, kar 9 pripravnikov; od teh sta bila lani dva kandidata, sedaj pa smo jim kandidatski staž spremenili v pripravniško dobo. To pomeni v naši LD izreden porast članstva, kar za 20 %, in novo pomembno osvežitev. Prav zato so bili vsi novospregjeti pripravniki povabljeni na to sejo, kjer jim je starešina izčrpno predstavil LD, lovišče, plan,

vlogo lovca itd. Posebej se je zadržal pri tovarištvu in medsebojnih odnosih v LD ter pri vlogi lovca pri gospodarjenju z loviščem, kakor pri odnosu, ki ga mora lovec imeti do divjadi. Novi člani-pripravniki so se na seji dogovorili z gospodarjem LD, da bodo v dveh mesecih zgradili novo visoko prežo na Ančiharjevi senožeti. To bodo naredili poleg planiranih del v lovišču (solnice, kaluže, čiščenje lazov, košnja, krmljenje itd.), za katera smo zadolženi in razporejeni vsi člani.

Vsi pripravniki so prejeli Dnevnik dela lovskega pripravnika z navodili za izpolnjevanje in druge informacije, ki zanimajo začetnike. Vsakemu pripravniku sta bila določena dva izprašana lovca kot mentorja.

Na koncu so pripravniki izrazili svoje veselje nad tako prijetnim in neposrednim sprejemom. Vsi, stari lovci, člani UO in pripravniki, smo bili enotni, da je tak način sprejemanja novih članov v LD treba prakticirati tudi v bodoče.

Ing. Rafael Baraga

Lovska družina Grosuplje — 30 let

V lovskem letu 1976/77 je LD Grosuplje praznovala 30 let svojega obstoja in dela. Ta jubilej so proslavili s tremi časovno in prostorsko ločnimi prireditvami: z osrednjo 20. junija pri svoji koči na llovi gori, z lovsko zabavo 15. avgusta v Grosupljem in z lovsko razstavo septembra v Grosupljem.

Glede avgustove zabave s srečolovom le toliko, da je zelo uspela, saj je — zahvaljujoč delavnosti članov — prinesla toliko, da je LD lahko pokrila izdatke za drugi dve prireditvi.

Nekoliko več je treba povedati o osrednji junijski proslavi in pa o septembrski razstavi. Splošno mnenje je, da je proslava povsem uspela. Zasluga za to gre predvsem pripravljalnemu odboru pod vodstvom Janeza Nebca. Avgustovo lovsko zabavo s srečolovom so pripravili pod vodstvom Milovana Kanteta, septembrsko razstavo pa pod vodstvom prof. dr. Staneta Valentinčiča. Vsak je imel ob sebi skupino sodelavcev, sicer pa

Učenci šole v Grosupljem pri ogledu razstave Lovske družine Grosuplje; dežurni Andrej Bidovec jim tolmači razstavo in odgovarja na vprašanja

je pri izvedbi vseh prireditev sodelovala velika večina članstva. Vsak od imenovanih je bil dolžan dati upravnemu odboru poročilo in v njem omeniti vse, ki so sodelovali. Tudi to je v naši LD eden izmed kriterijev, v

koliki meri so pripravniki delovni, isto pa velja tudi za druge družinske člane. Na dnevnem redu osrednje proslave je bil za otvoritev pozdrav starešine Ivana Ahlina in njegovo poročilo o razvoju in delu LD. Sledila

je podelitev posebnih priznanj in plaket ustanovnim članom lovske družine in pa priznanj drugim članom. Lično izdelana priznanja je LD Grosuplje podelila tudi vsem sosednjim lovskim družinam in pa pionirski organizaciji

Koča LD Grosuplje na Ilovi Gori je za osrednjo proslavo vsa praznična pričakovala domače lovce in goste

»Stojan Šuligoj«, Strelski družini Grosuplje in občinskemu odboru ZZB NOV Grosuplje.

Vsi navzoči so prejeli za to priložnost izdelano značko LD Grosuplje, katere osnutek je izdelal arhitekt Matjaž Špolar, član LD Grosuplje. Proslava je bila zaključena z govorom prof. dr. S. Valentinčiča ob obeležju, ki stoji v našem lovišču, na meji s sosedno lovsko družino, v spomin na slavne partizanske boje na Ilovi gori. Spomenik je naša LD prevzela v svoje varstvo.

Lovska razstava, ki je bila od 5. do 7. septembra v prostorih osnovne šole »Louis Adamič« v Grosupljem, je imela dve značilnosti. Prvič, bila je tematska; sistematično je prikazovala razne objekte. Drugič, bila je izrazito orientirana na šolsko mladino. Učenci so si pod vodstvom in po razporedu šole ogledali razstavo, stalni dežurni člani LD pa so jim razstavo tolmačili.

Razstava, ki je trajala 3 dni (in bi po mnenju večine morala biti odprta dalj časa), je v obsežni diorami prikazovala pripravljene divje živali vseh vrst našega lovišča, ta del razstave je najbolj pritegoval zanimanje mladine. Potem so bile razstavljene trofeje v našem lovišču uplenjene divjadi. Posebej je bilo prikazano rogovje srnjakov in jelenov — za vsako ekološko različno četrtino lovišča posebej, tako da je bilo možno videti, kakšna je kvaliteta trofej po različnih staniščih. Na posebnem panoju so bile razstavljene še razne druge trofeje (lisičji podočniki, suličice kljunačev, podrepje jereba itd.) ter nekateri izdelki iz rogovja (držala za nože, obešalniki, lestenci itd.). Razstavo je popestrila specialna razstava risb o divjadi Jureta Mikuletiča, ki se je odzval našemu vabilu. Prav tako razstava lovskih fotografij, ki sta jih v večjem številu razstavila Janez Črnač in Tomaž Kočar. Vsak večer so vrteli tudi filme o življenju divjadi, ki nam jih je dala na voljo LZS. Razstavo si je ogledalo okrog 1500 ljudi, med njimi skoraj 1000 šolarjev.

S. Valentinčič

LD Nova vas na Blokah za Posočje

Vsak član omenjene LD je posamično oz. osebno prispeval za prizadete ob potresu.

Razen tega pa je LD Nova vas nakazala iz svoje blagajne na žiro račun prizadetih v Posočju še posebej 2000,00 din.

S tem, čeravno ne tako velikim zneskom, je članstvo LD dokazalo svojo dobro voljo pomagati prizadetim v tej katastrofi.

Vsaka LD naj bi jo posnemala, kajti rane potresa še niso v celoti zaceljene!

I. T.

Nekaj tudi o Lovski družini Polzela

Lani je LD slavila 30-letnico obstoja. Njeni revirji v osrčju spodnje Savinjske doline obsegajo področje nekdanjih lovskih družin Šempeter, Andraž in Polzela, ki pa so se pred dobrimi 20 leti združile.

Še po prvi svetovni vojni so bili lovski gospodje Šeneški in Kloštrski. Lov je bil njihova izključna pravica in le redki drugi so smeli s puško v lovišče. Že takrat pa so imeli lovskega čuvaja, ki je bil hkrati gozdar. Okrog leta 1935 so večji del revirjev izlicitirali tovarniški gospodje, kar je bilo bolj merjenje političnih sil, manjši del pa domačini-naprednjaki.

Lovišče je bilo bogato zajcev, fazanov, jerebic in prepelic. Tudi po vojni je bil nekaj let še zelo bogat stalež zajcev. Večkrat smo vložili fazane. V tem času je bila naša LD znan gostitelj domačih in tujih lovskih gostov.

Intenzivna obdelava polj, ki so se spreminjala v velike, lepe, a enolične nasade hmelja, vse večja uporaba strojev in kemikalij na njih ter nekaj let slabo pomladansko vreme so zdesetkali zlasti zajce. Vrhu tega pa še poseki lepih gmajn, vedno večja naseljenost ljudi, mreža lokalnih cest in avtomobilska cesta Maribor—Ljubljana!

Obležje bojev na Ilovi gori, ki ga je vzela v varstvo LD Grosuplje. Ob njem grosupeljski pevski zbor in dr. Stane Valentinčič, ki govori lovcem na osrednji proslavi LD Grosuplje

Časi, ko smo letno uplenili okrog 200 zajcev, npr. leta 1961 225, so samo še lepi spomini; zadnja leta jih uplenimo le po 30 do 50, večjega odstrela lovišče več ne prenese.

V časih, ko je bilo veliko male divjadi, pa je bilo malo srnjadi. Po zadnji vojni pa se je stalez srnjadi hitro večal. Sedaj je letni odstrel 40 do 45. Pri nas je tudi padel srnjak, slovenski prvak s 170,92 točke.

Nekaj let nazaj imamo v lovišču tudi divje prašiče, na območju med goro Oljko, Velenjem, Žalcem in Dobrno. Najtežji merjasec, ki je padel pri nas, je iztrebljen tehtal 152 kg. Čekani niso ocenjeni, ker so ostali v nagačeni glavi.

LD šteje tja do leta 1970 od 30 do 35 članov, letos pa že 51. Skladno s celotnim razvojem se spreminja tudi odnos do lovstva: gojiti, varovati, gospodariti. Ta pot ni vedno lahka. Kljub različnim pogledom pa vedno bolj dozoreva sodobno gledanje na naravo, še posebej na divjad. LD je ob pomoči delovnih organizacij zgradila tudi kočo na lepi točki; spodnja Savinjska dolina leži pod njo kakor

na dlani, od Dobrovelj do Celja. Razvili smo tudi lovski prapor.

Na letošnji konferenci si je LD začrtala nove naloge, med katerimi je v letu varstva okolja bistvena: čim večji prispevek varstvu narave!

K. K.

Lovca z visoko zavestjo

LD Dovje, katere lovišče se razteza med državno mejo na Karavankah in Savo ter med potokoma Dobrčnikom in Belco, šteje okrog 40 članov. LD Dovje ima dve lovski koči: prvo na Brvogih, drugo na Visokih. Do tja in še naprej drži več lovskih poti in stez, ki jih vsako leto bolj ali manj obnavljajo. Pri tem delu sta bila lani posebno prizadevna lovca Avgust Vister in Stane Knific. Obnovila sta dobršen del steze od Hrušice mimo Gipsa do Ancelne doline. Grmovje, ki je preraščalo stezo, sta odstranila do Hruščanske planine in ob stezi naredila tudi krmišče za divjad.

Pripravila sta tudi večjo količino sena. Pri tem jima je

prizadevno pomagala Vistrova žena Irena. Delovna obveznost vsakega člana je bila lani 16 ur. Omenjena lovca pa sta jih opravila vsak po 120 ur in s tem dokazala svojo visoko lovsko zavest. Oba sta že precej v letih in v pokoju. Pri vsem tem pa Knific tudi ni najbolj pri zdravju; prestal je težko operacijo.

Člani LD Dovje so pred leti sprejeli obveznost, da bodo spotoma, ko hodijo po lovišču, skrbeli tudi za spominska obeležja padlim v NOB. Vister in Knific sta uredila okolico obeležja nad Savskim mostom.

Omenjena lovca letos nadaljujeta s svojim udarniškim delom; sklenila sta, da bosta uredila vso lovsko stezo prav do Visokih.

B. B.

V spomin

Milan Babšek je odšel v večna lovišča 26. februarja 1977. Stara mežnarja na Tehovcu sameva, ker jo je za vedno zapustil daleč naokoli poznani lovec, naš dragi Milan. Izglajeno stezo k hišnemu pragu bo kmalu prerasla trava. Stara klop bo samevala, izpiral jo bo dež, vse bo tiho in mirno okrog hiše. Le srnjak, kukavica in sova se bodo še oglašali in na tehovskih njivah bo plašljivi zajec privzdigoval uhlje. Le tebe, dragi Milan, ne bo, da bi opazoval in doživljal vso to lepoto, v zate najlepšem predelu lovišča...

Milan je bil star lovec, soustanovitelj naše LD. V tehovsko lovišče je sicer zahajal kot gost že pred vojno in po osvoboditvi izkoristil prvo priložnost, da je ostal pri nas. Naši lovski družini je ostal zvest vse do svoje smrti. Zadnja leta je bil častni član.

Po vojni je bil prvi tajnik ljubljanskega okrajnega lovskega sveta, kasneje Okrajne lovske zveze Ljubljana. Več let je bil član oziroma predsednik nadzornega odbora Republiške lovske zveze Slovenije in celih 15 let tajnik Lovske zadruge, da ne omenjamo funkcij v naši lovski družini. Poleg tega se je vneto udeleževal tudi v kinologiji; bil je vodnik in kinolog za pse goniče.

S to svojo dejavnostjo si je zaslužil in prejel vrsto odlikovanj: znak za lovske zasluge, red za lovske zasluge II. stopnje, srebrni in zlati znak za zasluge na kinološkem področju in še posebej zlati vodniški znak.

Ne samo lovci LD Medvode, temveč številni lovski tovariši z Dolenjske, Gorenjske in Notranjske smo stopali v žalnem sprevodu. In Milan je bil z nami bolj kakor kdajkoli prej. Njegova priljubljena šaljiva pesem »Vse, kar imam...« se je izlila v žalostinko lovskega pevskega zbora in v poslovilne besede

Milan Babšek

starešine naše LD. Lovski rog in puške pok sta nanzanjala, da je v 77. letu starosti naš dragi Milan odšel za vedno.

Tovarišu Milanu lep in časten spomin!

LD Medvode — Š. T.

Alojz Kek nas je zapustil v 76. letu starosti; pokopali smo ga 19. 9. 1976 na trebanjskem pokopališču. Žalostno je odmeval lovski rog svoj poslednji pozdrav našemu Lojzetu, ki je bil 62 let lovec, lovski čuvaj in gojitelj divjadi. Zraven tega je opravljal še druge dolžnosti v lovski družini: bil je dolgoletni starešina LD, večletni član upravnega odbora in komisij. Zadnja leta pa, ko so mu moči že pošle, smo mu podelili častno članstvo. Za svoje nesebično in požrtvovalno delo v lovstvu mu

Alojz Kek

Stanko Strle

je Lovska zveza Novo mesto leta 1954 podelila posebno priznanje.

Veličasten pogreb, katerega so se poleg lovcev udeležili številni člani gasilskih društev in drugi občani, je dokazal, kako je bil Lojze priljubljen, ne samo v vasi Pluska, temveč v širši trebanjski okolici.

Člani LD Dobrič

Stanko Strle nas je po težki bolezni, v 75. letu starosti, za vedno zapustil. Zadnjič mu je zatrobil lovski rog 16. aprila 1977, ko smo ga spremili k zadnjemu počitku na pokopališče v Viševku.

Vse svoje življenje je posvetil gozdu; v njem se je tudi rodil, v gozdarski družini, v Leskovi dolini pod Snežnikom. Vendar v mladosti zanj v domovini ni bilo kruha. Moral je na delo v francoske

Franc Leskovšek

gozdove. Kmalu po vrnitvi nazaj v domovino je bila Jugoslavija okupirana. Stanko se je kmalu vključil v OF in aktivno deloval v NOB. Italijanski okupator pa ga je odkril in interniral na Rabu. Toda Stanko je nadaljeval svoje delo v taboriščni organizaciji OF. Po padcu fašizma se je vključil v brigado internirancev. Po prihodu rabske brigade v Slovenijo je bil razporejen v enote 15. divizije VII. korpusa in nato v kurirsko postajo TV 15, kjer se je izkazal predvsem kot lovec, ko je z lovom skrbel za prehrano svojih tovarišev, kadar je bilo najtežje za hrano.

Po prihodu domov iz JLA je takoj začel sodelovati pri organizaciji lovstva v Loški dolini; bil je soustanovitelj LD Iga vas, v kateri je bil tudi prvi starešina, polnih deset let. Poleg tega je bil tudi dolgoletni član upravnega odbora Okrajne lovske zveze Postojna. Vedno in povsod je nesebično posredoval svoje bogato znanje in izkušnje. Njegovo delo za napredek lovstva je veliko. To mu je omogočala tudi služba pri gozdni upravi.

Dragi Stanko, naj ti velja naša iskrena zahvala! Ohranili te bomo v trajnem spominu.

Člani LD Iga vas — B. F.

Franc Leskovšek iz Ljubljane, ustanovni član LD Brdo, je odšel v večna lovišča 9. novembra 1976, v starosti 70 let.

Rodil se je v Zibiki, v revni kmečki družini. Zato se je moral kmalu zaposliti. S svojo pridnostjo in prizadevnostjo je kot delavec pri železnici napredoval do strojevodje, kar je bil vse do upokojitve. Kot zaveden Slovenec je aktivno sodeloval v NOB.

Šele po osvoboditvi pa je lahko uresničil svojo željo: postati lovec. Leta 1946 je bil med ustanovitelji naše LD, kateri je ostal zvest do svoje smrti. Bil je velik ljubitelj narave; kot tak je dolgo leta opravljal lovskočuvajsko službo. Za njegovo delo ga je Lovska zveza Slo-

venije odlikovala z znakom za zasluge.

Brdenski lovci ga bomo ohranili v trajnem spominu.

Člani LD Brdo — F. B.

Lovska kinologija

Pavel Kotnik, naš najstarejši lovski veteran, je 11. jan. 1977 za vedno zatisnil svoje oči, v 81. letu starosti. Doma je bil na južnih obronkih pohorskih gozdov, pot za delom in kruhom pa ga je privledla v Slovenj Gradec, kjer si je ustvaril družino. Zaradi sodelovanja v OF pa mu je okupator požgal dom in oba njegova sinova, znana pohorska partizana, sta padla v boju.

Svojo lovsko pot je začel že v pohorskih gozdovih leta 1919. Bil je velik ljubitelj narave in divjadi, še posebej pa lovskih psov. Bil je 15 let član komisije UO LD za ocenjevanje škode od divjadi. LZS ga je odlikovala z znakom za zasluge.

Zimskega popoldneva se je pred hišo žalosti v Starem trgu pri Slovenj Gradcu zbralo mnogo njegovih lovskih tovarišev in drugih, ki so Pavla spremili na njegovi zadnji poti. Pri odprtem grobu mu je poslovilne besede izrekel starešina LD. V zadnji pozdrav mu je zadonel lovski rog in lovske puške so jeknile v turobno nebo. Naj mu bo lahka slovenska zemlja!

LD Slovenj Gradec

Simon Kompan, po domače Jedlovčnik iz Javorja, nas je v 68. letu starosti nena doma zapustil. Pravico za nošenje orožja je dobil s svojim 18. letom in bil lovec 50 let. Bil je tudi ustanovni član naše LD, več let član njenega upravnega odbora in starešina. Na njegovi zadnji poti smo ga pospremili v Javorju 24. 2. 1977.

Za njegov trud in delo v naši LD se mu zahvalimo tudi po tej poti v našem glasilu.

Naj mu bo lahka rodna koroska zemlja! Ne bomo pozabili vedrega in vzornega lovskega tovariša.

LD Pogorevc — S. M.

Lovci, kinologi!

Kinološka zveza Slovenije letos zopet prireja veliko mednarodno razstavo psov vseh pasem, ki bo 20. in 21. avgusta 1977 v hali Tivoli v Ljubljani.

Če še niste prijavi svojega psa, to storite takoj, kajti rok za sprejemanje prijav je najkasneje do 15. julija t. l.; naslednji dan gre katalog v tisk in KZS naknadnih prijav ne bo več sprejemala.

Prijavnice dobite pri področnih lovskih zvezah ali po želji na dom; če to želite, sporočite KZS po telefonu na št.: (061) 22-798.

Mednarodno razstavo psov, največjo kinološko manifestacijo, KZS organizira vsako drugo leto. Na njej boste imeli priložnost, srečati se s kinologi skoraj vseh evropskih dežel, navezati prijateljske stike z njimi, spoznati njihove pse oziroma pasme in prikazati svoje, še posebno pse naših avtohtonih pasem.

Na mednarodni razstavi psov v Ljubljani leta 1975 je razstavilo svoje pse 120 pasem kar 950 razstavljalcev iz devetih evropskih držav. Obadva dneva pa si je razstavo ogledalo nad 10 000 obiskovalcev.

Mednarodne razstave psov dobivajo po svetu v zadnjem času vse večji razmah, tudi v Jugoslaviji. Letos so bile razmeroma blizu nas mednarodne razstave psov že v: Trstu aprila; Opatiji, Umagu in Budimpešti maja; Beogradu in Celovcu junija. Vse so bile dobro obiskane, tudi s strani naših razstavljalcev. Zato upamo, da bo tudi razstava v Ljubljani uspela, upamo, da si bo v soboto, 20. avgusta, večina naših lovec ogledala razstavljenе lovske pse. V nedeljo, 21. avgusta, pa pričakujemo večji obisk drugih občanov, zlasti mladih, ki so predvsem ljubitelji prikupnih hišnih psov, psov za razvedrilo in drugih psov,

kot so mali chiwawe, pudli, pekinezi itd. do ogromnih bernardincev in dog ter mastifov, ki so bili nekoč bojni psi.

Še posebej opozarjamo, da bo oba razstavna dneva ob 17. uri nastop šolanih službenih psov. Psi bodo pokazali pridobljeno znanje na trimesečnem tečaju, na katerem jih lastniki sami šolajo pod vodstvom inštruktorjev Kinološkega društva Ljubljana.

Prijavnina je letos 250 din za vsakega psa, za kar bo vsak razstavljeni pes dobil diplomu in medaljo ter mesno konzervo in kg pasjih kolačev. Psi, ki bodo dobili naziv prvaka, pa prejmejo še plaketo oziroma pokal.

Nekatere lovske družine bodo iz svojih namenskih sredstev prispevale del prijavnine svojim članom razstavljalcem, nekatere zveze lovskih družin pa posebne pokale za najlepše pse z njihovega območja. Torej še enkrat: Če svojega psa še niste prijavi, ga prijavite takoj! Na svidenje na razstavi!

Jože Vester

Pomladanska zrejna preizkušnja in telesno ocenjevanje ptičarjev ZLD Ljutomer

Prireditve je bila 24. 4. 1977 v lovišču LD Križevci pri Ljutomeru. Na preizkušnji in telesno sva ocenjevala sodniški pripravnik Jože Štebih iz Ptuja in podpisani.

Telesno ocenjeni so bili 4 psi: 3 kratkodlaki ptičarji in 1 ostrodlaki ptičar. Vsi so dobili telesno oceno prav dobro.

Na preizkušnji naravnih lovskih zasnov je bilo 6 psov: 3 kratkodlaki in 3 ostrodlaki ptičarji, ki so se uvrstili od I. do III. nagradnega razreda. Prireditve je uspešno vodil mladi lovec Ivan Križanič; v lovišču je bilo zadovoljivo število divjadi; vreme je bilo deževno in teren precej moker; temperatura zraka 15° C. Mokrota je povzročala mladim psom precej težav, posebno pri sledenju zajca.

Pri pomladanski zrejni preizkušnji se ocenjuje 5 disci-

plin: sledenje, nos, iskanje, stoja, vodljivost.

Najboljši trije:

1. Maik v. d. Stamihalde Stl 99974, vodnik Franc Feuš, Ljutomer. Ocene: 4, 4, 4, 4; I. nagradni razred.

2. Diana Šalinska, JRPki 60198, vodnik Maks Nemec, Šalinci. Ocene: 4, 3, 3, 4, 4; II. nagradni razred.

3. Brin Pordašinski, JRPos 60070, vodnik Stanko Prelog, Mota 56. Ocene: 4, 3, 2, 4, 2; III. nagradni razred.

Po razglasitvi rezultatov v domu LD Križevci se je razvila živahna razprava o pozitivnostih in negativnostih, ki so jih pokazali psi. Na splošno pa je treba reči, da vodniki ljutomerskega območja posvečajo pažnjo pravilni zreji in vadenju psov. Vodniki so obljubili, da si bodo prizadevali do jesenske preizkušnje odpraviti pomanjkljivosti, ugotovljene na preizkušnji.

Milan Ivezić,
kinol. sodnik

Prijavljene paritve

Vsi navedeni psi plemenjaki in plemenjakinje so uspešno opravili preizkušnjo. Kratice d, pd, odl pomenijo telesno oceno dobro, prav dobro, odlično.

Bavarski barvarji (JRBb):

Argus, pd — Betti Gutzel-spitz A, odl. Leglo 13. 5. Rejec Zdravko Kosmač, Hotavlje 20, Gorenja vas.

Bili Blegoški, pd — Kaja, d. Leglo 15. 5. Rejec Henrik Vadnov, Gornja Brezovica 16, Preserje.

Kdl. jazbečarji (JRJki):

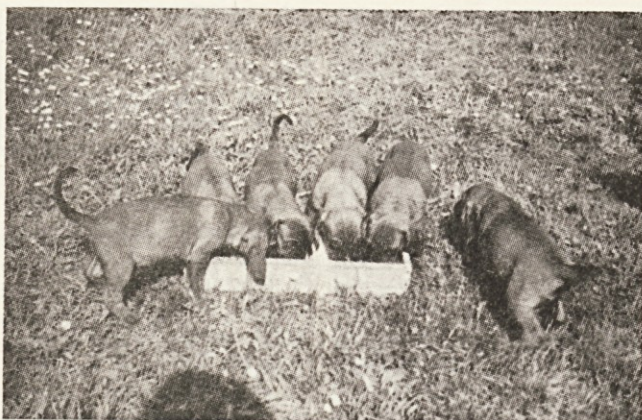
Haras Olimski, pd — Barka, d. Leglo 9. 5. Rejec Zdeno Gerkič, Dobravlje 72, Sežana.

Brik Tedi od Ernestinove, pd — Gora Olimska, pd. Leglo 8. 5. Rejec Milan Zupanc, Na trati 1, Rog. Slatina.

Haras Olimski, pd — Bistra, d. Leglo 28. 5. Rejec Ivan Stibilj, Plače 50, Ajdovščina.

Špringer španjeli (JRŠš):

Diko, d — Cara, d. Leglo 6. 6. Rejec Niko Marn, Brezovo 19, Blanca.

Leglo bavarskih barvarjev

Foto J. Vester

Flicker, odl — Adela, pd. Leglo 20. 5. Rejec Vladimir Lenčič, Prekopa 41, Kostanjevica na Krki.

Nemški prepeličarji (JRPr):

Bojči Golavabuški, pd — Lela Janinska, d. Leglo 8. 6. Rejec Franc Kralj, Prelog 1, Domžale.

Cay v. Branden, pd — Čila Sremiška, pd. Leglo 20. 7. Rejec Ivan Geč, Loče, Dobova.

Bobi Pajkeški, pd — Kara Poljčanska, pd. Leglo 12. 7. Rejec Vincenc Lenart, Ob potoku 7, Rače.

Nem. kdl. ptičarji (JRPki):

Blic Obreški, odl — Čimo, pd. Leglo 22. 5. Rejec Štefan Smodiš, Rankovci, Tišina.

Adi Hrašenski, pd — Dika Dolička, odl. Leglo 2. 6. Rejec Karel Klement, Dolič 119, Kuzma.

Kai vom Vogelberg, odl, CAC — Ralle von Speltachgrund, odl, 2 x CACIB, CAC. Leglo 15. 5. Rejec Ivan Caf, Ob Dravi 1, Maribor.

Adi Hrašenski, pd — Bistra, pd. Leglo 11. 6. Rejec Adolf Kocbek, Križevci pri Ljutomeru 64.

Apis Sandis, odl — Maca, pd. Leglo 29. 5. Rejec Stanko Štuhec, Apače 31, Apače.

Koker španjeli (JRKš):

Montgomery Floconers Logan of Ware, pd — Kara, d. Leglo 22. 5. Rejec Karel Hodiš, Bistrica 178.

Montgomery Floconers Logan of Ware, pd — Cana, d. Leglo 5. 6. Rejec Silvo Osovnikar, Taborniška 15, Sevnica.

Daro, d — Sara Zeleniška, d. Leglo 23. 6. Rejec Vilma Knific, Pokopališka 11, 61000 Ljubljana.

Puli Marijagraški, pd — Bistra, pd. Leglo 26. 7. Rejec Jože Sušič, Rečica, Laško.

Pitter von der Goldquelle, odl — Vika Klanška, pd. Leglo 2. 7. Rejec Jože Kogelnik, Podklanc 5, Dravograd.

Pitter von der Goldquelle, odl — Xenie vom Dystelbach, pd. Leglo 10. 7. Rejec Jože Kogelnik, Podklanc 5, Dravograd.

Ajk, d — Diana, d. Leglo 12. 6. Rejec Martin Groznik, Vrhpolje 113 a, Vipava.

Štajerski res. goniči (JRGšr):

Cuno, pd — Conni, d. Leglo 2. 6. Rejec Florjan Tišler, Krnica 2 b, Gorje.

Posavski goniči (JRGp):

Lasov, odl — Hera Negojniška, d. Leglo 12. 7. Rejec Nedeljko Mikuletič, Koseze 10, Ilirska Bistrica.

Resasti jazbečarji (JRJri):

Rusko, pd — Ciba Šmartinska, pd. Leglo 9. 6. Rejec Andrej Tollazzi, Tržaška c. 32, Logatec.

Uskok, pd — Gina Rakovška, pd. Leglo 12. 7. Rejec Anton Esih, Šentvid, Grobelno.

Zar, pd — Gaga Reseniška, pd. Leglo 4. 6. Rejec Anton Klepec, Hruševac n. h., Šentrupert.

Epagneul bretoni (JREb):

Miri delle Valatte, pd — Ajda, d. Leglo 25. 6. Rejec Jože Erzetič, Kolomban 71, Ankaran.

Lovski terierji (JRLT):

Žar Voglajnski, pd — Alka, pd. Leglo 30. 7. Rejec Ivan Lesinšek, Piršenberg 48, Globoko.

Bezi vom Perdla Bach, odl — Lajka Kobilska, pd. Leglo 26. 7. Rejec Janko Teran, Prištava 6, Tržič.

Dari, pd — Žoli Srebotniška, d. Leglo 19. 7. Rejec Milan Ocepek, Tabor, Črni vrh.

Ris, pd — Baba, pd. Leglo 6. 7. Rejec Miha Šmid, Jakčeva ulica 6, Slovenj Gradec.

Bezi vom Perdla Bach, odl — Tačka, d. Leglo 11. 7. Rejec Danilo Jež, Gradišče 33 a, Vipava.

Taras iz Vnanjih gor, odl — Alda Podgrmadška, pd. Leglo 3. 7. Rejec Alojz Pugelj, Koseze 2 d, Ilirska Bistrica.

Batz vom Flamenbrunnen, pd — Cica, pd. Leglo 1. 7. Rejec Franc Fister, Naklo 23, Naklo.

Nem. ostr. ptičarji (JRPos):

Ari, pd — Aga, pd. Leglo 25. 6. Rejec Slavko Banjad, Ob potoku 8, Hoče.

Brak-jazbečarji (JRBj):

Bor, pd — Eka, odl. Leglo 25. 7. Rejec Jurij Ramšak, Kamniška Bistrica 6, Kamnik.

Omar Šmohorski, odl — Vesna Meninska, pd. Leglo 12. 6. Rejec Ciril Potočnik, Gornji grad.

Tambor, odl — Ada Budnova, odl. Leglo 20. 7. Rejec Franc Grilc, Dovško 8, Senovo.

Azor Završki, odl — Asta, d. Leglo 14. 7. Rejec Ivan Udovič, Unec 115, Rakek.

Bil, odl — Cita, odl. Leglo 8. 7. Rejec Martin Budna, Dovško 12, Senovo.

Čort, odl — Drina, pd. Leglo 10. 7. Rejec Alojz Pregelj, Malo polje 18, Col.

Agil, odl — Cana, odl. Leglo 4. 6. Rejec Jože Krže, Retje 101, Loški potok

Nero Rakovski, pd — Leda Meninska, pd. Leglo 2. 7. Rejec Franček Klinar, Ter 71, Ljubno ob Savinji.

Bil, odl — Biba, pd. Leglo 23. 6. Rejec Ivan Kvas, Preslesje 6, Šentrupert.

Istr. kdl. goniči (JRGki):

Feliks Orleški, odl — Ajša, pd. Leglo 6. 5. Rejec Jože Boldan, Roška n. h., Kočevje.

Astor, pd — Dina, d. Leglo 23. 7. Rejec Peter Ozebek, Šentviška gora 47, Slap ob Idrijci.

Ado, odl — Borka, pd. Leglo 16. 7. Rejec Anton Pugelj, Lipa, Struge.

Ado, odl — Asta, pd. Leglo 4. 7. Rejec Vinko Medved, Srednja Kanomlja 12, Sp. Idrija.

Ado, odl — Baba, pd. Leglo 20. 7. Rejec Franc Kaplan, Lipa 6, Struge.

Bor, pd — Dijana, odl. Leglo 3. 6. Rejec Jernej Lamprecht, Žirovski vrh, Gorenja vas.

Bari, odl — Bora, odl. Leglo 5. 7. Rejec Janez Polc, Podvine 6, Zagorje.

Kinološka zveza Slovenije

Leglo koker španjelov

Foto F. Krnjak

MALI OGLASI

Mreže za vrtno in druge ograje — z višino po želji kupca — iz garantirano nerjaveče žice izdeluje: ing. Lojze Kocmur, Podgorje 29, 63230 Šentjur pri Celju.

Izdelujem prenosne električne »pastirje«, posebne izvedbe, za obvarovanje poljskih kultur pred divjadjo. — Roman Gorjup, elektromehanika, Šmarca 85, 61240 Kamnik, tel. (061) 831-105.

Prodajam 10 mesecev starega kratkodlakega istrijanca, oče prvak Slovenije. — Silvo Bratuž, Orehovica 3, 65272 Podnanos.

Kratkodlaka istrska goniča, psičko in psička, poležena 4. 4. 1977, prodam. — Anton Magrič, Ljubija št. 106, 63330 Mozirje.

Nerabljen lovske puške BÜHAG SUHL, kal. 12/70—12/70 z ejektorjem, in **malokalibrske puške WALTHER**, kal. 6 mm, prodam. — Interesenti se obrnite (samo pismeno!) na uredništvo LOVEC.

Kupim prepeličarja ali špringer španjela, starega do 6 mesecev, psa ali psico. Janez Grčar, Rožna dolina, Bizjakova 3, Ljubljana.

Prodajam lovske puške: flobert TEL, kal. 6, z daljnogledom Zeiss; belgijsko šibrenico Browning FN, kal. 16; risanico brezpetelinko, kal. 5,6 × 50 R z daljnogledom »Swarovski Tirol«. — Avgust Smole, Ul. mlad. brigad 10, 64000 Kranj, tel. (064) 23-258.

Ugodno prodajam manliherico z nabojl, kal. 8 × 57 R; šibrenico »Monte Carlo«, 12/70 — 12/70; rusko šibrenico bokarico, kal. 12/70 — 12/70. — Franc Žnidarič, Lukavci 72/B, 69242 Križevci pri Ljutomeru, tel. (069) 81-111.

Mlade nem. prepeličarje, odličnih staršev, prodam. Godni za oddajo oziroma prevzem 10. julija t. l. — Avgust Ošlak, Turiška vas 28, 62380 Slovenj Gradec.

Istrske kratkodlake goniče, poležene v aprilu t. l., prodam. — Niko Mrak, 65281 Spodnja Idrija (št. 74).

Psico terierko, leto staro, prodam. Ernest Mežan, Ulica mengeške skupine 10, 61234 Mengeš.

Konec julija oziroma v začetku avgusta letos bom imel **naprodaj mlade posavce**, lepih in lovske zelo dobrih staršev. — Anton Mihčič, Levstikova 38, 66250 Ilirska Bistrica.

Pesmičice iz prirode, 1. in 2. knjižico, avtorja Vladimira Kapusa, kupim. — Ponudbe pošljite na uredništvo LOVEC.

Prodajam skoraj novo češko bokarico polrisanico, kal. 7 × 57 R — 16/70. — Branko Dežman, Srednja Bela 47, 64205 Preddvor.

Prodajam kvalitetno leglo rodovniških koker španjelov črne barve. Oddaja pred koncem julija t. l. — Franc Novak, Tomšičeva 1, 68250 Brežice, tel. (068) 72-933.

AUTAN
odganja insekte

BAYER

Komarjem zlahka ubežite z AUTANOM kožo si natrite

Komarje je na prostem nesmiselno uničevati, možno pa jih je učinkovito odganjati

AUTAN na koži zanesljivo odganja komarje, klope in drug mrčes.

AUTAN nanesimo na kožo: njegov za človeka sicer prijeten vonj odganja komarje ure in ure.

AUTAN se vedno dobro obnese v hiši pri odprtih oknih ali na prostem pri delu, športu, na lovu.

AUTAN ne draži kože, zato je primeren tudi za občutljivo, otroško kožo.

AUTAN v obliki solucije, mleka in spraya dobite v vseh poslovalnicah podjetja **LOVEC** v: Ljubljani, Mariboru, Celju.

AUTAN proizvaja: Bayer-Pharma Jugoslavija, Ljubljana.

K SLIKI NA NASLOVNI STRANI

Avtor barvnih fotografij **POLJSKEGA ZAJCA** in **POLJSKE JEREBICE** je **FRANC JENSTERLE** iz Davče nad Železniki.

Poljski zajec spada v družino lagomorpha (zajci), ki je blizu družini pravih glodavcev, vendar se od teh razlikuje po tem, da ima po 6 sekalcev (zgoraj 4, spodaj 2), medtem ko imajo pravi glodavci po 4 (zgoraj in spodaj po 2). Pri glodavcih sekalce imenujemo glodače.

Na daleč ni mogoče razločiti zajca od zajke. Mnogi lovci še vedno verjamejo, da se zajec in zajka različno obnašata, da zajec pri teku drugače nosi uhlja kakor zajka, da se prej dvigne iz loža itd. Obširna opazovanja so to zanikala. Spol se da ugotoviti le s pregledom spolnih organov.

Najzanesljivejši znak za starost do 8 mesecev je hrustančasta, za pol koruznega zrna velika vzboklina, ki jo lahko otipljemo na zunanji strani sprednjih nog, približno 1 cm nad zapestjem. Zajci s to vzboklino, uplenjeni na jesenskih lovih, so torej poleženi v istem letu.

Samec poljske jerebice se od samice loči po nekoliko živahnejših barvah. Rdečkasto rjava podkev na oprsju ni zanesljiv znak za razlikovanje spolov, saj imajo podkev včasih tudi samice, zlasti stare. Najzanesljivejši razpoznavni znak je obarvanost krovnih peres, ki imajo pri samcih čez podolžno svetlo progo več svetlih prečnih prog, pri samcu pa imajo ta peresa samo podolžno svetlo progo.

Poljska jerebica živi v enoženstvu. Samica znese okrog 18 jajc in vali 24 dni. Ves čas valjenja in tudi kasneje ostane samec pri samici, v primeru njene smrti pa celo prevzame skrb za kebkice.

Mednarodna razstava psov vseh pasem

Ljubljana, hala Tivoli, 20. in 21. avgusta 1977:
sobota, 20. 8., razstava in ocenjevanje lovskih psov;
nedelja, 21. 8., razstava in ocenjevanje nelovskih psov.

Program za oba dneva: od 7. do 8.30 lastniki privedejo pse;

od 9. do 17. ocenjevanje posameznih psov in zrejskih skupin;

ob 17. defile prvakov;

ob 17.30 nastop šolanih službenih psov.

Najlepši psi vseh pasem bodo dobili naslove: CACIB — R. CACIB, CAC — R. CAC, Prvak Slovenije 1977, Prvak Ljubljane 1977, Mladinski prvak 1977.

Čas za prijavo psov na razstavo najkasneje do 15. julija t. l.

Vabimo k obilni udeležbi, razstavljalce kakor obiskovalce! Vse informacije daje

Kinološka zveza Slovenije

Lovsko strelsko tekmovanje Memorial Cirila Vezjaka

LD Rečica pri Laškem priredi IX. strelsko tekmovanje ekip — Memorial Cirila Vezjaka — v kombiniranem streljanju na umetne golobe, v tarčo »srnjak« in na »bežečega merjasca«.

Tekmovanje bo v nedeljo, 10. julija 1977, na strelišču LD Rečica pri Laškem — na Šmohorju. Pričetek ob 8. uri. Po predhodnem obvestilu nudimo tekmovalcem možnost treninga v soboto pred tekmovanjem.

Z jedačo in pijačo bo preskrbljeno.

LD Rečica pri Laškem

Popravite, prosimo!

Lovna pristojbina na srnjad le 20 \$

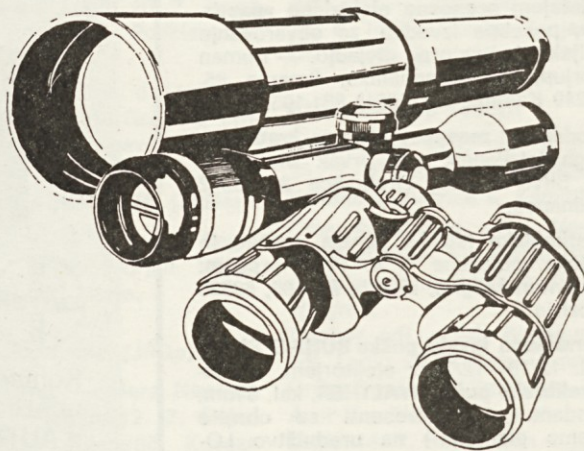
V ceniku za lov inozemskih lovcev — Lovec, št. 2 — maj 1977, na 63. strani — je tiskarska napaka pri navedbi dnevne lovne pristojbine. Mora biti 20 \$, ne pa 25 \$!

V članku »O novih pogledih na gospodarjenje s srnjadjo«

Lovec, št. 3 — junij 1977, na 74. strani — je tiskarska napaka v tabeli oziroma obrazcu pod B, drugi razpredek, 1. točka. Napačno piše, da je »telesna teža 19 kg in«, pravilno je »telesna teža pod 15 kg (rogovje se ne upošteva)«.

Uredništvo

Precizni lovski pripomočki »HABICHT«

SWAROVSKI OPTIK

TIROL

Izdelke tirolske tovarne optičnih instrumentov SWAROVSKI, vse s Habicht optiko:

- modernizirane dvoglede 7 × 42 MDV in 10 × 40 MDW;
(MDV = naravnane vsake priročne leče posebej)
- odlične dvoglede, tudi z gumijasto oblogo in z nastavitvijo ostrine za vsako oko posebej, 7 × 42 MDV GA in 10 × 40 MDV GA;
- najkvalitetnejše monokularne daljnoglede (spektive) z gumijasto oblogo, 30 × 75;
- strelne daljnoglede, jeklene in iz lahke kovine od 4 × 32 do 6 × 42;
- najnovejše daljnoglede NOVA;
- municijo Hirtenberg;
- puške Steyr-Mannlicher

IMA STALNO NA ZALOGI GENERALNI ZASTOPNIK
ZA JUGOSLAVIJO TOVARN SWAROVSKI,
HIRTENBERG IN STEYR

Hans Fanzoj
puškarna

Borovlje — Ferlach
Griesgasse 1
Avstrija

Fotografije na 3. strani ovitka
(132. stran revije):

6. Mirko Hain: Po progah na krovnem perju moremo ugotoviti, da je leteča jerebica — samček
7. Leopold Pavlin: Mladi poljski zajec
8. Janez Papež: Mlada čopasta sinica
9. Lojze Mrzel: Cvetovi na njivi so še bujni, na srnjačkovi »suknjici« pa že bledijo
10. Manfred Danegger: Siva čaplja je z novim lovskim zakonom zaščitena vse leto
11. Ivo Božič: Pestrost senc v vodi
12. France Cvenkel: Mlakarice v ribniku, Bistra pri Vrhniki

Blagayev volčin; gozd; april—maj

Oskolistna narcisa; od nižin do gorá; april—maj

Zafranska lilija

Planika; visokogorska; julij—avgust

Črna murka; visokogorska; junij—september

Avrikelj ali lepi jeglič; gorska in visokogorska; april—junij

Alpska možina; visokogorska; julij—september

Naše zavarovane rastline